

2011.gada
darbības pārskats

RĪGA

2012

Sveicināti!

Bez papildus resursiem Darba inspekcija sagaidīja 2011.gadu, kas Latvijas ekonomikai bija veiksmīgāks par iepriekšējiem un ļāva uzlaboties gan nodarbinātības rādītājiem, gan uzņēmumu labklājībai. Diemžēl pozitīvās tendences ekonomikā vēl negarantē automātisku situācijas uzlabošanu darba vidē, un vidējais uzņēmumu darbības ētikas līmenis gan attiecībā pret saviem darbiniekiem, gan saistībām pret valsti, neuzlabojās vienlīdz proporcionāli kā varbūt viņu ekonomiskā labklājība. Tas savukārt nozīmēja, ka Darba inspekcijai darba netrūka un slodze pat palielinājās.

Galvenās prioritātes 2011.gadā palika nemainīgas un Darba inspekcija turpināja aktīvu neregistrētās nodarbinātības apkarošanu, kā arī iespēju robežās veica preventīvos pasākumus letālo nelaiemes gadījumu darbā skaita samazināšanai.

Kaut arī uzņēmumi klasiskās nodarbināšanas bez darba līguma vietā arvien biežāk izvēlas citas Darba likumu apejošas metodes, piemēram, slēdzot uzņēmumu līgumus ar darbiniekiem, kas prasa papildus slodzi Darba inspekcijai, jo nepietiek ar fakta fiksēšanu, ka cilvēks strādā bez jebkāda līguma, mums ir jāizvērtē pastāvošās attiecības un to raksturs, vai tas ir atbilstošs uzņēmuma līguma, vai tomēr darba tiesiskajām attiecībām. Tomēr arī šādas uzņēmumu darbības metožu izmaiņas nav mazinājušas Darba inspekcijas produktivitāti un iestādes atklāto neregistrētās nodarbinātības gadījumu skaitu 2011.gadā ir pieaudzis un gan sodīto uzņēmumu, gan konstatēto ēnstrādnieku skaitliskie rādītāji ir paši augstākie Darba inspekcijas pastāvēšanas vēsturē.

Jāatzīmē, ka iestādes augsto darba rezultātu sasniegšanā savu ieguldījumu ir devusi arī sabiedrība, jo izmantojot dažādus pieejamos ziņošanas veidus Darba inspekcijā saņemto „signālu” skaits no sabiedrības par neregistrētās nodarbinātības gadījumiem, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir gandrīz četrkārtšojies. Savukārt, izstrādājot un ieviešot vienotas sodu vadlīnijas, kas palīdzēja nodrošināt sistemātiskāku un pamatotāku sodu piemērošanu, vērtējot visus konkrētā pārkāpuma aspektus, ir palielinājusies gan vidējā soda naudas summa, kas piemērota par neregistrēto nodarbinātību, gan absolūtajos ciparos piemērotā

kopējā soda naudu summa, kas vairāk kā divas reizes pārsniedz 2010.gadā piemēroto un arī ir jauns Darba inspekcijas „rekords”.

Tāpat salīdzinot ar 2010.gadu ir trīskāršojies arī to gadījumu skaits, kad Darba inspekcija neregistrēto nodarbinātību jau vienreiz sodītajos uzņēmumos ir konstatējusi atkārtoti gada laikā. Par šādu pārkāpumu sods ir daudz bargāks un piemērotās soda naudas summas sākas no 5000 LVL. Jāsecina, ka darba devēji nav ņēmuši vērā mūsu brīdinājumus par bargajiem sodiem un paļāvušies, ka Darba inspekcijas resursi nav tik lieli, lai gada laikā uzņēmums tiktu pārbaudīts atkārtoti. Šeit noteikti būs jāsarūgtina šādi domājoši darba devēji, jo Darba inspekcija neaizmirst neregistrēti nodarbināšanos uzņēmumos un turpina sekot situācijas attīstībai pēc pirmā soda, izvērtējot riskus par iespējamo pārkāpuma turpināšanos vai atkārtošanos un attiecīgi arī īsteno savus apsekojumus.

Noslēdzot neregistrētās nodarbinātības tēmu, gribētos sabiedrībai izskaidrot Darba inspekcijas mērķus un uzdevumus šajā jomā – ne jau noķerto ēnstrādnieku skaits un piemēroto soda naudu apmērs ir mūsu pašmērķis vai darbības galvenais rezultāts, bet tas, cik daudz noķertie ēnstrādnieki un sodītie uzņēmumi, kā arī tie, kas ir iesaistīti neregistrētajā nodarbinātībā, bet pie kuriem Darba inspekcija vēl nav bijusi, cik daudzi no viņiem izdara pareizos secinājumus un nolemj sakārtot darba attiecības atbilstoši likuma prasībām. Ir skaidrs, ka nevienai valsts kontrolējošajai institūcijai nav tādu resursu, lai katru gadu pārbaudītu katru uzņēmumu, tāpēc mūsu piemērotajiem sodiem galvenokārt ir preventīvs raksturs, kas, protams, ir vērsts uz konstatēto pārkāpēju pārmācīšanu un turpmāku pārkāpumu novēršanu, bet vēl lielākā mērā mēs būtu gandarīti, ja līdz šim nesodītie uzņēmumi, kas joprojām izvēlas likumam neatbilstošas nodarbinātības formas, mācītos no citu kļūdām un sakārtotu darba attiecības ar saviem darbiniekiem tā kā to prasa Darba likums, negaidot savu sodu no Darba inspekcijas puses. Mūsu mērķis ir panākt tādas darba tiesiskās attiecības Latvijas uzņēmumos, kas atbilst likuma normām, nevis sodīt pēc iespējas vairāk uzņēmumu, diemžēl bieži tikai un vienīgi administratīvais sods ir tas līdzeklis, kas ir jāpiemēro, lai pārkāpumi neturpinātos.

Ja darba tiesisko attiecību kultūra Latvijas uzņēmumos sakārtotos un Darba inspekcijai neregistrētās nodarbinātības jomā būtu mazāk darba, mēs nesatrauktos par zemākiem rezultātiem noķerto ēnstrādnieku vai piemēroto sodu sakarā, jo varētu pakāpeniski savus ierobežotos resursus pārorientēt uz citām preventīvām funkcijām, kas attiecas uz darba vides sakārtošanu Latvijas uzņēmumos, jo šajā situācija prasās pēc kardinālākiem risinājumiem, kuru īstenošanai esošā Darba inspekcijas preventīvā kapacitāte īsti nav pietiekama. To netieši apliecina arī statistikas rādītāji darba aizsardzības jomā, kas pirmo reizi pēdējos piecos gados ir pasliktinājusies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, pieaugot gan smago, gan letālo nelaiemes gadījumu skaitam.

Galvenais izskaidrojums nelaimes gadījumu skaita pieaugumam saistāms ir tieši ar to pašu ekonomikas atlabšanu, jaunu uzņēmumu veidošanos, nodarbinātības pieaugumu, jo var teikt, ka gluži proporcionāli pozitīvajiem procesiem ekonomikā, diemžēl līdzī ir gājuši arī negatīvie procesi, kas skar nodarbināto drošību un veselību darbā. Krīzes laikā samazinātie resursi darba aizsardzības sistēmām un struktūrām uzņēmumos, diemžēl netiek tikpat ātri atjaunoti uzņēmumam pēc krīzes palielinot savu darbības apjomu un aktivitāti. Izmantojuši krīzes iegastu darbinieku drošības un veselības aizsardzībai nepieciešamo investīciju (individuālie aizsardzības līdzekļi, profesionāļu uzstādītas sastatnes ar visiem drošības elementiem, aizsargvairogi pret tranšeju iegruvumiem) samazināšanai, uzņēmumi „aizmirsuši” tās atjaunot brīdī, kad darbība tiek paplašināta. Savukārt darbinieki pēc ilgstošiem darba meklējumiem, bieži klusējot pieņem arī nedrošākus darba nosacījumus, jo prioritāte ir ilgi gaidītais darbs un samaksa. To visu var cilvēciski saprast, bet diez vai tas mierina tos, kas negadījuma rezultātā šobrīd spiesti iziet ilgstošu ārstēšanās kursu un iespējams nekad neatgūs 100% darbības, vai vēl mazāk tos, kas darba drošības noteikumu neievērošanas rezultātā ir zaudējuši dzīvību, nez vai viņu ģimenes un tuvinieki domā, ka risks ir attaisnojies.

Secinājums šajā jomā nav iepriecinošs – cilvēki Latvijā riskē par daudz, riskē ar savu vai sev padoto cilvēku veselību un pat dzīvību. Riskē braucot dzērumā vai veicot agresīvus apdzīšanas manevrus, riskē neuzmanīgi atpūšoties uz ūdens, un riskē, protams, arī darbā, jo cilvēks, kas izvēlas nedrošu uzvedību vienā jomā, visbiežāk to dara arī citās jomās. Diemžēl mūsu izpratnes trūkums par risku savai veselībai un dzīvībai, par mūsu darbību ietekmi uz citu cilvēku dzīvību un veselību, Latviju vairākos „topos” ierindo starp negatīvākajiem līderiem visā Eiropas Savienībā.

Darba inspekcija šajā sakarā var izdarīt tikai tik, cik ir mūsu spēkos – veikt preventīvas pārbaudes, būt stingriem pret konstatētajiem pārkāpumiem, informēt un izglītēt sabiedrību par darba aizsardzības jautājumu nozīmi, sekām, kas var iestāties tos nerespektējot, bet pozitīvās pārmaiņas šajā jomā nav gaidāmas straujas un diezgan augsts risks pat pastāv situācijai nākamajā gadā pasliktināties vēl vairāk, jo šobrīd jau nav daudz argumentu, kāpēc būtu jābūt savādāk. Vai cilvēki izdarīs secinājumus un mācīsies no savām un citu kļūdām, kļūstot apzinīgāki, vai arī turpinās dzīvot ar domu „ar mani jau tā negadīsies”? Vai uzņēmēji kļūs atbildīgi pret saviem darbiniekiem un nodrošinās viņu aizsardzību pret riskiem, vai arī turpinās taupīt uz citu veselības un dzīvības rēķina, paļauties uz veiksmi, ka gan jau bez drošības sistēmām strādājošie nenokritīs no jumta, vai gan jau šoreiz nenostiprinātās tranšeju sienas neiebruks par tranšejā strādājošajiem. Iepazīstoties ar notikušo negadījumu aprakstiem, bieži gribas jautāt – cik vēl cilvēkiem ir jāiet bojā, lai šādi traģiski negadījumi neatkārtotos? Darba inspekcija no savas puses uz priekšu daudz biežāk izmantos likumā dotās pilnvaras nedrošo objektu un iekārtu darbības

apturēšanai, bet jāmainās ir, pirmkārt, tieši darba devēju nostājai pret sava uzņēmuma darba vidi un kultūru, vislabāk, ja tā mainās ar pašu izpratnes un apziņas līmeņa celšanos brīvprātīgā, nevis piespiedu kārtā.

Visbeidzot, par papildus pārbaudījumu pašai Darba inspekcijai 2011.gadā kļuva arī Eiropas Komisijas Vecāko Darba inspektoru komitejas īstenotais audits par Darba inspekcijas darbību. Iepriekšējo reizi šāds audits tika veikts 2002.gadā un, vērtējot šo septiņu gadu laikā paveikto, starptautiskā audita komanda deviņu ekspertu sastāvā (pārstāvēt astoņas ES dalībvalstis) bija visnotaļ apmierināta ar redzēto un atzinīgi novērtēja gan iepriekšējo audita ieteikumu īstenošanu dzīvē, gan inspektoru profesionalitāti un darba ētiku, ko pārbaudīja, veicot kopīgus apsekojumus ar inspektoriem no četrām reģionālajām Darba inspekcijām. Audita noslēgumā saņemtie ieteikumi turpmākai Darba inspekcijas darbības pilnveidei galvenokārt skāra inspekcijas tehnisko un finansiālo nodrošinājumu. Daļa šo ieteikumu iespēju robežās tika īstenota nekavējoties jau 2011.gada nogalē, bet preventīvās kapacitātes palielināšanai darba aizsardzības situācijas uzlabošanai nepieciešami papildus resursi, kas pagaidām nav piešķirti vai prioritāšu un resursu iekšēja pārdale no neregistrētās nodarbinātības jomas, kas vērtējot pašreizējos rādītājus arī šobrīd nav īsti iespējama.

Nezaudējot optimismu un apliecinot savu uzticību Darba inspekcijas misijai un funkcijai, arī 2012.gadā Darba inspekcija ar pilnu atdevi īsteno savas aktivitātes, kas, cerams, ja ne gluži dos tūlītējus un straujus uzlabojumus, tad arī neļaus situācijai darba vidē kardināli pasliktināties. Lai mums visiem kopīgi izdodas veidot Latvijā darbiniekiem drošu un tiesisku darba vidi!

Ar cieņu,

Valsts darba inspekcijas direktors

/R. Lūsis/

Saturs

	lpp.
Saīsinājumi un abreviatūras.....	7
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	8
1.1. Juridiskais statuss.....	8
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	8
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	9
1.4. Darbības prioritātes 2011. gadā.....	9
1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	10
1.4.2. Letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana	14
1.4.3. Eiropas informatīvā kampaņa „Drošības uzturēšana darba vietā”.....	23
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	23
2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti.....	24
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	24
2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	24
2.3. ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti.....	26
2.4. Dalība ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „ <i>De minimis</i> atbalsta piešķiršana” īstenošanā.....	27
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	27
2.5.1. Uzņēmumu apsekošana.....	27
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana.....	32
2.5.3. 2011. gadā notikušo nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija.....	37
2.5.4. 2011. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	42
2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	46
2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	46
2.5.7. Streiku norises uzraudzība.....	47
2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	47
2.6.1. Iekšējā kontrole.....	47
2.6.2. Strukturālās reformas.....	47
3. Personāls.....	50
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	50
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	50
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	52
5. Plāni 2012. gadam.....	54
1.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaiemes gadījumiem 2011. gadā.....	55
2.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2011. gadā.....	66

Saīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra
Darba inspekcija – Valsts darba inspekcija
DVHR - darba vietas higiēniskais raksturojums
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF – Eiropas Sociālais fonds
IAL - individuālie aizsardzības līdzekļi
Kontaktpunkts - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts
LM – Labklājības ministrija
LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija
MK – Ministru kabinets
NVA - Nodarbinātības valsts aģentūra
OVP - obligātā veselības pārbaude
Pamatnostādnes - Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam
RVDI - reģionālā Valsts darba inspekcija
VID - Valsts ieņēmumu dienests

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

1993.gada 4.maijā Latvijā tika atjaunots 1939.gada likums „Par Valsts darba inspekciju”, kas kļuva par tiesisko pamatu Valsts darba inspekcijas (Darba inspekcija) darbības atjaunošanai un vienotas valsts kontroles un uzraudzības sistēmas izveidošanai darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. 2001.gada 13.decembrī tika pieņemts un 2002.gada 1.janvārī stājās spēkā Valsts darba inspekcijas likums, kas noteica Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus līdz 2008.gada 10.jūlijam, kad spēkā stājās 2008.gada 19.jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas pašlaik nosaka Darba inspekcijas tiesisko statusu, funkciju, uzdevumus un darbības kārtību.

Darba inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi

Darba inspekcijas galvenā funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus par normatīvo aktu pilnveidošanu;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos; nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma

Darba inspekcijas darbības galvenie virzieni ir darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas uzraudzības un kontroles pilnveidošana, kā arī Darba inspekcijas sniegto pakalpojumu pieejamības un kvalitātes pilnveidošana un iekļaušana publiskās pārvaldes elektroniskās informācijas aprītē. Darba inspekcijas darbības virzieni ir noteikti, pamatojoties uz galvenajiem nacionālajā līmenī izstrādātajiem un apstiprinātajiem plānošanas dokumentiem darba tiesību un darba aizsardzības jomā – “Pasākumu plāns neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam” un „Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam” (Pamatnostādnes). Darba inspekcijas darbības galvenais mērķis ir attīstīt tiesiski sakārtotu, drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi uzņēmumos, samazināt neregistrēto nodarbinātību, darba tiesību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumu un nelaimes gadījumu darbā skaitu.

Darba inspekcija īsteno budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras mērķis ir īstenot darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību, t.sk., neregistrētās nodarbinātības mazināšanas, politiku, nodrošinot šo jomu regulējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli.

Budžeta apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” noteiktie rezultatīvie rādītāji ir iestrādāti Darba inspekcijas darba plānā 2011.gadam.

1.4. Darbības prioritātes 2011.gadā

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, ņemot vērā aktuālās situācijas analīzi darba tiesību un darba aizsardzības jomā Latvijā, kā arī Pasākumu plānā neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. - 2013.gadam un Pamatnostādnēs 2008. – 2013.gadam noteiktos mērķus.

Darba inspekcijas prioritārie darbības virzieni 2011.gadā:

- ✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana;
- ✓ letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana.

Prioritāro darbības virzienu ietvaros tika realizētas šādas aktivitātes:

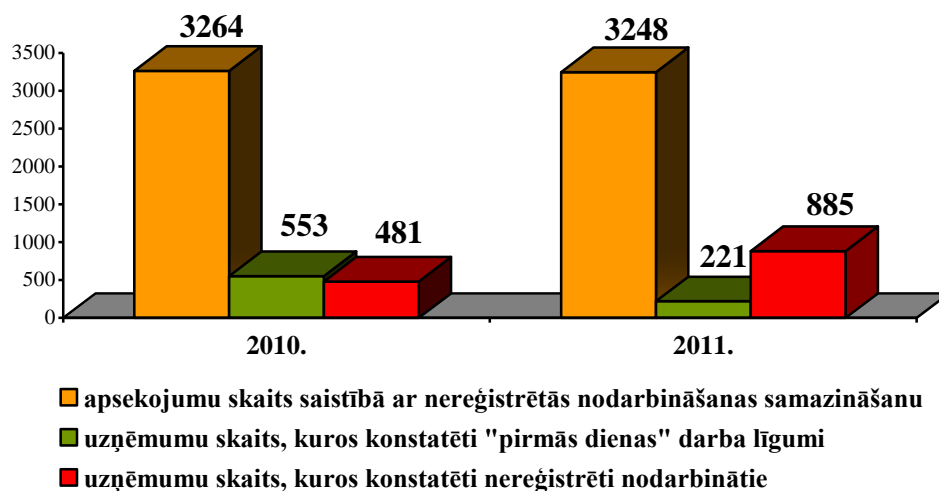
1. veikti apsekojumi uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks ar nolūku atklāt neregistrēto nodarbinātību;
2. organizētas inspicēšanas kampaņas darba aizsardzībā:
  - 2.1. kokapstrādes nozarē;
  - 2.2. zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas nozarē;
  - 2.3. konditorejas un miltu izstrādājumu ražošanas nozarē;
  - 2.4. būvniecības nozarē;
  - 2.5. par Ministru kabineta (MK) 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos " prasību ievērošanu uzņēmumos;
  - 2.6. lauksaimniecības nozarē;
  - 2.7. poligrāfijas un tekstilizstrādājumu ražošanas nozarē;
3. organizēta Eiropas informatīvā kampaņa "Drošības uzturēšana darba vietā".

1.4.1. Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras mērķis ir samazināt neregistrētās nodarbinātības apjomu valstī, padarot efektīvāku kontroles mehānismu, līdz ar to samazinot arī negodīgas konkurences iespējamību, un informēt sabiedrību par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām u.c.

Saskaņā ar Pasākumu plānu neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. - 2013.gadam un budžeta apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” Darba inspekcijas darba plānā 2011.gadam tika noteikts veikt 3000 uzņēmumu, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētas nodarbinātības risks, apsekojumus, no kuriem vismaz 25% apsekojumu ir rezultatīvi, t.i., 25% apsekojumu tiek konstatēti neregistrēti vai ar „pirmās dienas”¹ darba līgumu nodarbinātie.

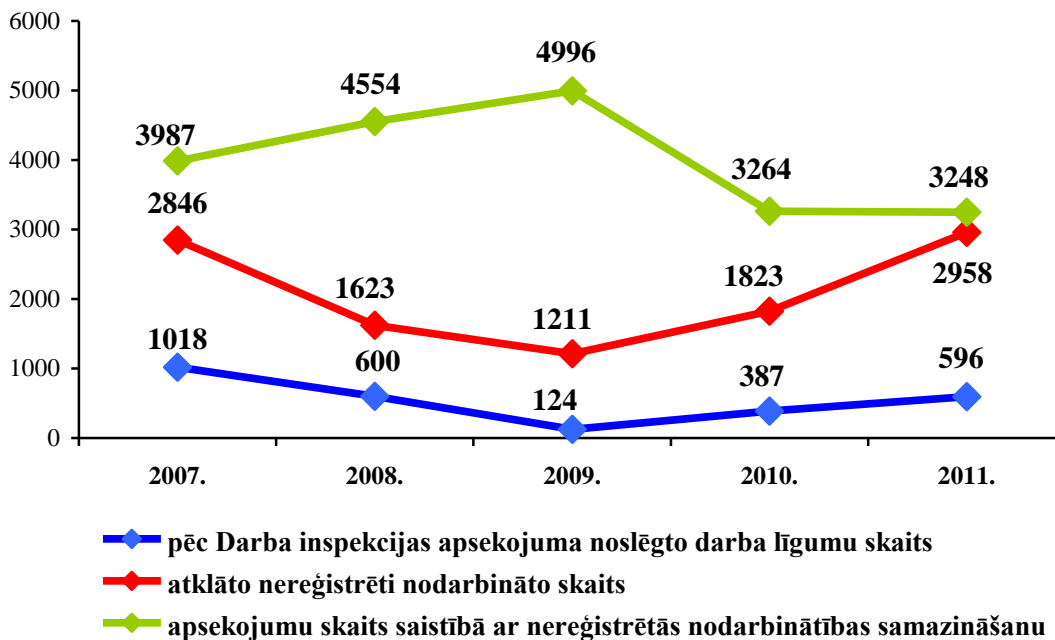
Darba inspekcija 2011.gadā veica 3248 uzņēmumu apsekojumus saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, kas ir par 8,3 % vairāk kā plānots. 34,1% no tiem bija rezultatīvi (2010.gadā – 31,7%). Tas nozīmē, ka katrā trešajā apsekotajā uzņēmumā tiek konstatētas neregistrēti vai ar „pirmās dienas” darba līgumu nodarbinātas personas (skat. 1.attēlu).

1.attēls: Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikto apsekojumu rezultativitāte (2010. – 2011.)

2011.gadā tika atklātas 2958 neregistrēti nodarbinātas personas, kas ir par 62,3% vairāk kā 2010.gadā. Ar 596 personām darba devējs noslēdza rakstveida darba līgumu un reģistrēja Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā darba ņēmējus (2010.gadā – ar 387 personām). 2011.gadā 221 uzņēmumā konstatēti 410 nodarbinātie, ar kuriem darba tiesiskās attiecības uzsāktas tieši Darba inspekcijas apsekojuma dienā vai dienu pirms tā (ar „pirmās dienas” darba līgumu nodarbinātie) (skat. 2.attēlu).

¹ Darba līgums ir ticis noslēgts Darba inspekcijas pārbaudes dienā vai dažas dienas pirms tās un darba devējs par jaunnodibinātajām darba tiesiskajām attiecībām nav paziņojis Valsts ieņēmumu dienestam.

2.attēls: Uzņēmumu apsekojumu skaita, atklāto neregistrēti nodarbināto personu un pēc apsekojuma noslēgto darba līgumu skaita dinamika (2007. – 2011.)

Straujās neregistrētās nodarbinātības konstatācijas palielināšanās iemesls lielā mērā ir saistīts ar to, ka, uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, ir pieaudzis nodarbināto skaits uzņēmumos, taču uzņēmumu darba kultūra tik strauji nav uzlabojusies un joprojām daudzos uzņēmumos izvēlas nodarbināt darbiniekus bez darba līgumiem vai ar darba tiesiskajām attiecībām neatbilstošiem līgumiem, piemēram, noslēdzot uzņēmuma līgumus.

Viens no galvenajiem iemesliem tam, ka darba devējs nolemj darba līgumu ar nodarbinātajiem nenaslēgt, ir vēlme ietaupīt uz sociālo iemaksu un sociālo garantiju rēķina. Piemēram, ja ir noslēgts uzņēmuma līgums, darba devēja finansiālie riski nodarbinātā slimības gadījumā vai ciešot nelaiemes gadījumā darbā gulstas uz pašu nodarbināto, proti, darba devējam nav jāmaksā izdevumi par nodarbinātā darba nespēju. Tāpat uz nodarbinātajiem, kas strādā uz uzņēmuma līguma pamata, nav attiecināmas Darba likuma garantijas par atvaļinājumiem, atlaišanas pabalstiem u.c. nodarbināto sociāli aizsargājošās normas. Jāuzsver, ka Darba inspekcija vērtē noslēgtos līgumus ne tikai pēc to nosaukuma, bet arī pēc to satura un faktiskajiem nodarbināšanas aspektiem, un, ja ir noslēgts uzņēmuma līgums, bet tiek konstatētas darba tiesisko attiecību pazīmes, tad uzņēmumam tiek piemērots administratīvais sods par personu nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma.

Darba inspekcijas amatpersonas ir konstatējušas arī situācijas, kurās darba devējs un nodarbinātais ir savstarpēji vienojušies par neregistrētu nodarbināšanu. Tas notiek gadījumos, kad nodarbinātajam šādā veidā ir iespēja palielināt savus neto ieņēmumus, nemaksājot valstī noteiktos nodokļus, kā arī gadījumos, ja nodarbinātais paralēli saņem, piemēram, bezdarbnieka pabalstu. 2011.gadā atklātas 77 neregistrēti nodarbinātas personas, kas vienlaikus saņēma bezdarbnieka pabalstu vai citu atbalstu darba meklētājiem.

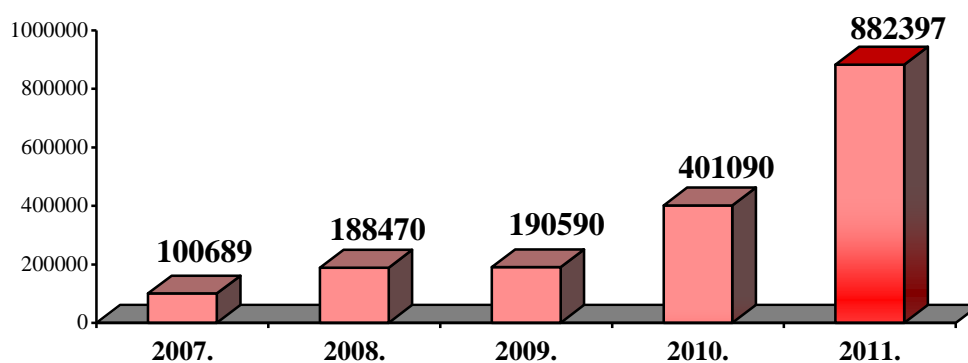
Kopējā sabiedrības attieksme pret neregistrēto nodarbinātību nav viennozīmīga. No vienas puses ir vērojama sabiedrības neiecietība pret nodokļu nemaksātājiem, kas strādā neregistrēti. To apstiprina arī ziņojumu skaits par iespējamiem neregistrētās nodarbinātības gadījumiem, ko Darba inspekcija saņem pa anonīmo telefonu un elektroniski (nelegals@vdi.gov.lv un www.vdi.gov.lv tiešsaistē) un kas 2011.gadā ir gandrīz četrkārtšojies (2011.gadā 458 ziņojumi, 2010.gadā -123). No otras puses lielā sabiedrības daļā valda pat atbalsts neregistrētām darba tiesiskajām attiecībām, ko apliecina arī sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” 2011.gada novembrī veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja (pēc Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) pasūtījuma²), kurā aptuveni 40% aptaujāto ir

² www.lbas.lv

gatavi strādāt algotu darbu bez rakstiski noslēgta darba līguma. Minētais sabiedrības atbalsts neregistrētām darba tiesiskajām attiecībām Darba inspekcijas ieskatā ir saistāms gan ar kopējo sociāli ekonomisko situāciju valstī, t.sk., pieejamām nodarbinātības iespējām (attiecībā pret pieprasījumu ļoti neliels vakanto darba vietu skaits), gan arī ar sabiedrības kopējo uzticības līmeni valsts nodokļu politikai.

Saskaņā ar Pasākumu plānu neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. - 2013.gadam un budžeta apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” Darba inspekcijas darba plānā 2011.gadam tika paredzēts atkārtoti apsekot vismaz 5% augsta neregistrētās nodarbinātības riska nozaru uzņēmumus. 2011.gadā atkārtoti tika apsekoti 7% šādi uzņēmumi, t.i. 232 atkārtoti apsekojumi.

Par nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa normām Darba inspekcijas amatpersonas 2011.gadā kopumā piemēroja naudas sodus 882 397 LVL apmērā, t.sk. 178 500 LVL par atkārtotu neregistrētu nodarbināšanu gada laikā. Piemēroto administratīvo sodu summa 2011.gadā ir par 120% lielāka kā 2010.gadā (skat. 3.attēlu).

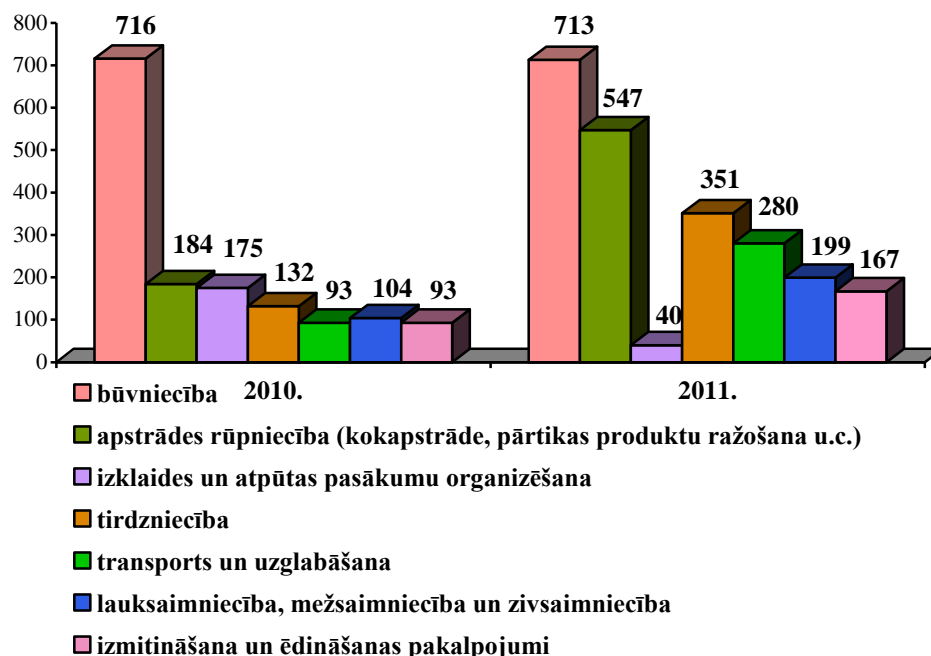

3.attēls

: Par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto naudas sodu summas (LVL) dinamika (2007. - 2011.)

Būtiskais piemēroto naudas sodu summas pieaugums skaidrojams gan ar Darba inspekcijas atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita pieaugumu (par 84%, salīdzinot ar 2010.gadu, palielinājies uzņēmumu skaits, kuros konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas), gan Darba inspekcijas sodu piemērošanas politikas maiņu. Atšķirībā no līdzšinējās prakses, kad visbiežāk tika piemēroti minimālie sodi 750 LVL apmērā, 2011.gadā, objektīvi vērtējot pārkāpuma raksturu (piemēram, uzņēmumā neregistrēti nodarbināto personu skaitu, neregistrētas nodarbināšanas ilgumu u.c.), Darba inspekcijas par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto administratīvo sodu apmērs vidēji veido 1 000 LVL. Vienlaikus jāatzīmē, ka 2011.gadā par konstatētu neregistrētu nodarbināšanu, ja tā atklāta atkārtoti gada laikā, piemēroti 30 sodi (salīdzinājumam - 2010.gadā – 9).

Attiecībā uz neregistrētās nodarbinātības īpatsvaru konkrētās tautsaimniecības nozarēs, jānorāda, ka, līdzīgi kā 2010.gadā, vislielākais atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir būvniecībā (24,1% no kopējā atklāto neregistrēti nodarbināto skaita), apstrādes rūpniecībā (18,5%), tirdzniecībā (11,9%) un transporta nozarē (9,5%) (skat. 4.attēlu).

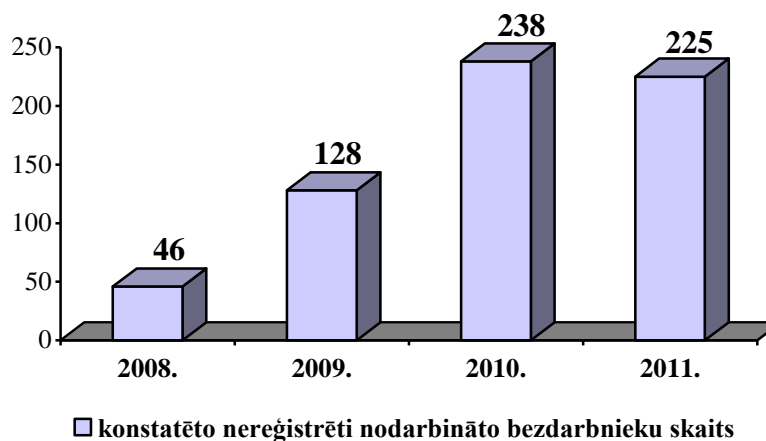

4.attēls: Tautsaimniecības nozares, kurās 2010. un 2011.gadā atklāts vislielākais neregistrēti nodarbināto personu skaits

Jāuzsver, ka 2011.gadā neregistrētās nodarbinātības īpatsvars tautsaimniecības nozaru griezumā izlīdzinās. Iepriekšējos gados no visām konstatētajām neregistrēti nodarbinātajām personām apmēram puse tika konstatēta būvniecības nozarē, bet 2011.gadā - tikai 24% (ar gandrīz vienādu atklāto ēnstrādnieku skaitu: 2010.gadā – 716, 2011.gadā – 713). Pārējās nozarēs neregistrētās nodarbinātības līmenis ir pieaudzis, kas liecina par problēmas izplatību arī citās nozarēs.

Līdzīga situācija saglabājas arī attiecībā uz „pirmās dienas” darba līgumu īpatsvaru konkrētās tautsaimniecības nozarēs. Vislielākais ar „pirmās dienas” darba līgumu nodarbināto skaits ir konstatēts būvniecības nozarē – 39% apstrādes rūpniecībā - 19%, tirdzniecībā - 11% un lauksaimniecībā - 11%.

2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, par 5% ir samazinājies to gadījumu skaits, kad tiek konstatēti neregistrēti nodarbinātie, kuriem vienlaicīgi ir arī bezdarbnieka statuss. 2010.gadā tika konstatētas 238 šādas personas, 2011.gadā – 225 (no tiem, bezdarbnieka pabalstu vai citu labumu saņēmēji – 77) (skat. 5.attēlu).

5.attēls: Konstatēto neregistrēti nodarbināto bezdarbnieku skaita dinamika (2008. - 2011.)

Lai atklātu bezdarbnieku neregistrētu nodarbināšanu un to mazinātu, Darba inspekcija sadarbojas ar Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA). Jāpiebilst, ka neregistrēti nodarbināti bezdarbnieki atklāšanas gadījumā zaudē bezdarbnieka statusu un ar to saistītās sociālās garantijas, kā arī iepriekš izmaksātais bezdarbnieka pabalsts ir jāatmaksā. NVA sadarbībā ar Darba inspekciju organizē arī seminārus bezdarbniekiem, kuros tiek skaidrota darba līguma slēgšanas nepieciešamība, kā arī sniegta informācija par sekām, ja darba attiecības tiek noformētas neatbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Darba inspekcija savā interneta mājaslapā www.vdi.gov.lv publicē informāciju par uzņēmumiem, kuros konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas. Rūpes par savu reputāciju ir viens no darba devēju motivācijas mehānismiem, lai atbalstītu legālu nodarbinātību, savukārt, darba meklētājiem ir tiesības iepazīties ar uzņēmumiem, kuros līdz šim atklāti neregistrēti nodarbinātie. Darba inspekcijas novērojumi un Latvijā veikto pētījumu rezultāti liecina, ka uzņēmumos, kuros tiek pārkāptas Darba likumā noteiktās prasības, tiek konstatēti arī pārkāpumi darba aizsardzības jomā. Tādējādi neregistrēti nodarbinātie tiek biežāk pakļauti sliktākiem darba apstākļiem un augstākam nelaimes gadījuma darbā riskam. Papildus jāatzīmē, ka Darba inspekcijas mājaslapā pieejamo informāciju ir iespējas iegūt un izmantot institūcijām, kuras, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma nosacījumiem, organizē iepirkuma procedūras.

Lai informētu un izglītotu darba devējus, t.sk. jaunus komersantus, kas uzsāk uzņēmējdarbību, un nodarbinātos par neregistrētās nodarbinātības negatīvajiem aspektiem, Darba inspekcijai sadarbojoties ar NVA un LBAS, 2011.gadā izplatīti 12000 informatīvie bukleti, no tiem, 10000 bukleti nodarbinātajiem „Pirms sāc strādāt – paraksti darba līgumu” un 2000 bukleti darba devējiem „Darba devēj, pirms nodarbini, noformē rakstveida darba līgumu!”.

1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana

Visas Darba inspekcijas aktivitātes darba aizsardzības jomā tiešā vai netiešā veidā ir vērstas uz to, lai samazinātu letālo nelaimes gadījumu un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaitu. Viena no nozīmīgākajām aktivitātēm ir tematisko pārbaūžu organizēšana. 2011.gadā Darba inspekcija organizēja sešas tematiskās pārbaudes darba aizsardzības jomā. Lai identificētu aktuālās problēmas un definētu tām adekvātas pārbaūžu tēmas, plānojot tematiskās pārbaudes, tiek ņemta vērā nozares uzņēmumos notikušo nelaimes gadījumu darbā statistikas analīze un nozares bīstamība, kuras novērtēšanā būtiskākā nozīme ir kaitīgo darba vides riska faktoru intensitātei un to iespējamajai ietekmei uz nodarbināto veselību. Pamatojoties uz iepriekš minēto, 2011.gadā tematiskās pārbaudes tika rīkotas kokapstrādes, būvniecības un lauksaimniecības nozares uzņēmumos.

Nemot vērā gan pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009. - 2010.” secināto, ka darba apstākļi ir sliktāki to nozaru uzņēmumos, kuros Darba inspekcija tematiskās pārbaudes nav rīkojusi, gan kaitīgo riska faktoru daudzumu darba vidē, 2011.gadā tika organizēta tematiskā pārbaude zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumos un/vai konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas uzņēmumos (pēc katras reģionālās Valsts darba inspekcijas (RVDI) izvēles), kā arī tekstila un poligrāfijas ražošanas uzņēmumos.

Tā kā darbā notikušo nelaimes gadījumu statistikas analīze vairāku gadu garumā liecina, ka visvairāk nelaimes gadījumos darba vietās cieš nodarbinātie ar darba stāžu līdz 1 gadam, 2011.gadā tika organizēta tematiskā pārbaude par nodarbināto instruēšanas un apmācības norisi darba aizsardzībā.

Darba inspekcijas tematisko pārbaūžu mērķi:

- ✓ preventīvi apsekot un pārbaudīt darba apstākļus uzņēmumos;
- ✓ izvērtēt darba devēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē;
- ✓ aktualizēt darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem;

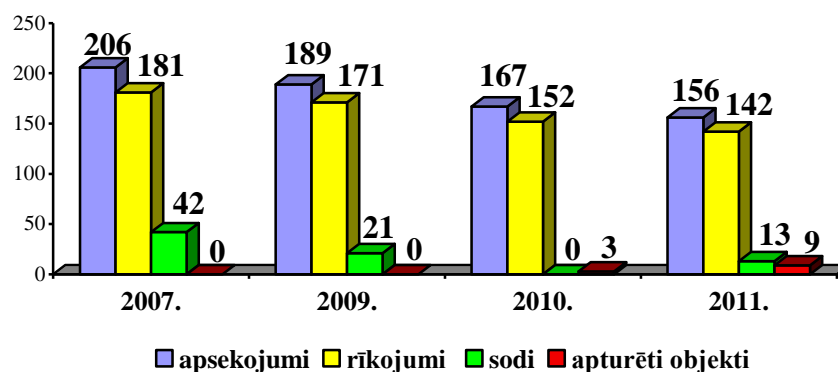
- ✓ mazināt arodslimību un nelaimes gadījumu darbā riskus;
- ✓ pārbaudīt to nozaru uzņēmumus, kurās tematiskās pārbaudes nav rīkotas.

Darba inspekcijas 2011.gadā organizēto tematisko pārbažu rezultāti apkopoti *1.tabulā*.

1.tabula: 2011.gadā organizēto tematisko pārbažu rezultāti

Nr.p.k.	Tematiskā pārbaude	Apsekojumu skaits	Rīkojumu skaits	Pārkāpumu skaits	Administratīvo sodu skaits	Administratīvo sodu summa (LVL)	Apturēto objektu skaits
1.	kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē	156	142	1008	13	1750	7 rīkojumi; 2 brīdinājumi
2.	zvejniecības un zivju pārstrādes un konservēšanas nozarē	66	54	309	1	-	2 brīdinājumi
2.	konditorijas un miltu ražošanas nozarē	89	74	453	8	2650	-
3.	būvniecībā	155	122	554	22	5300	4 rīkojumi; 4 brīdinājumi
4.	lauksaimniecībā	153	127	940	22	4750	-
5.	poligrāfijas un tekstila ražošanas nozarē	158	117	696	7	712	-
6.	par MK 10.08.2010. noteikumu Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" prasību ievērošanu	155	94	386	5	300	-
	kopā	932	730	4346	78	15462	11 rīkojumi; 8 brīdinājumi

Tematiskā pārbaude kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozares uzņēmumos tika organizēta ceturto gadu. 2011.gada tematiskajā pārbaudē, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tika apsekots vismazāk uzņēmumu (skat. *6.attēlu*).

6.a

ttēls: Kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos organizēto tematisko pārbažu rezultāti (2007., 2009., 2010., 2011.)

2011.gadā 91,1% no visiem pārbaudītajiem uzņēmumiem tika konstatēti pārkāpumi. Salīdzinot tematisko pārbažu rezultātus četru gadu laikā, 2011.gadā visvairāk tika apturētas iekārtas, kuras bija nedrošas un kurām trūka aizsargnožogojumu. Jāuzsver, ka darbs ar darba aizsardzības prasībām neatbilstošām ierīcēm ir arī viens no galvenajiem nelaimes gadījumu darbā cēloņiem kokapstrādes nozarē.

Darba aizsardzības speciālists ir 79% no apsekotajiem kokapstrādes uzņēmumiem, darbinieki ir instruēti un apmācīti 91% uzņēmumu, risku novērtējums veikts 74%, darbinieki iepazīstināti ar darba vides risku novērtējumu 62%, obligātās veselības pārbaudes (OVP) veiktas 52%, individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) izsniegti 98%, izvietotas drošības zīmes 69%. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 2.tabulā.

2.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	295 (29 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	143 (14 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	127 (13 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	102 (10 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	86 (9 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	60 (6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	58 (6 %)
Darba likums 20.06.2001.	44 (4 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	34 (3 %)
MK 03.08.2010. not. Nr.713 “Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu”	22 (2 %)
citi	37 (4 %)

Tematiskās pārbaudes rezultātu analīze ļauj secināt, ka darba devēji ar nolūku ekonomēt finanšu līdzekļus no darba atbrīvo darba aizsardzības speciālistus, bet viņu pienākumus kā papildu darbu uztic normatīvo aktu prasībām atbilstoši neapmācītam nodarbinātajam, kā rezultātā uzņēmumā iespējams pasliktinās situācija darba aizsardzībā. Tāpat kokapstrādes uzņēmumos netiek droši ekspluatēti un uzturēti darba aprīkojums, nodarbinātie nelieto izsniegtos IAL, visās bīstamajās zonās nav izvietotas drošības zīmes u.c., kas, savukārt, liecina par uzraudzības trūkumu no darba devēju puses.

2011.gadā Darba inspekcija organizēja **tematisko pārbaudi zvejniecības un zivju pārstrādes un konservēšanas nozaru un/vai konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas nozares uzņēmumos**. RVDI varēja izvēlēties, kuras nozares uzņēmumus apsekot, atbilstoši savā uzraudzības teritorijā strādājošajiem uzņēmumiem.

Tematiskās pārbaudes laikā visā Latvijas teritorijā tika apsekoti 155 uzņēmumi (66 zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumi un 89 konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas uzņēmumi). Ņemot vērā, ka zvejnieks ir viena no bīstamākajām profesijām, kurā nodarbinātie cieš nelaimes gadījumos, pārkrītot pār bortu, sapinoties tīklos un krītot, kā arī gūstot traumas no kustīgiem objektiem (zvejas rīkiem) zvejas tīklu ievilkšanas laikā u.c., tematiskās pārbaudes laikā tika apsekoti 44 zvejas kuģi.

Zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumos 80% no apsekotajiem nozares uzņēmumiem ir norīkots apmācīts darba aizsardzības speciālists vai piesaistīts kompetentais speciālists vai institūcija, 70% ir veikts darba vides risku novērtējums un tas

atbilst faktiskajiem apstākļiem darba vidē, bet tikai 36% ir veikti darba vides riska faktoru mērījumi, 89% - darbinieki ir instruēti darba aizsardzībā, savukārt, IAL nodarbinātajiem izsniegti 88% (10% nav nepieciešami), bet OVP veiktas tikai 49%. Uzņēmumos, kuri nodarbojas ar zvejošanu, kuģi ir nodrošināti ar avārijas un glābšanas līdzekļiem, kā arī IAL ir košās krāsās, kas kontrastē ar jūras vidi. Pārbaudot darba aprīkojumu, tika konstatēts, ka 76% uzņēmumu darba aprīkojuma kustīgās daļas ir norobežotas un 94% nodarbinātie ir apmācīti un instruēti jautājumos, kas saistīti ar darba aprīkojuma lietošanu. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 3.tabulā.

3.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumos tematiskās pārbaudes laikā un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	118 (38 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	36 (12 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	31 (10 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	26 (8 %)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskām vielām darba vietās”	22 (7 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	17 (6 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	17 (6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	15 (5 %)
MK 06.08.2002. not. Nr. 344 „Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus”	5 (1 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	5 (1 %)
citi	17 (6 %)

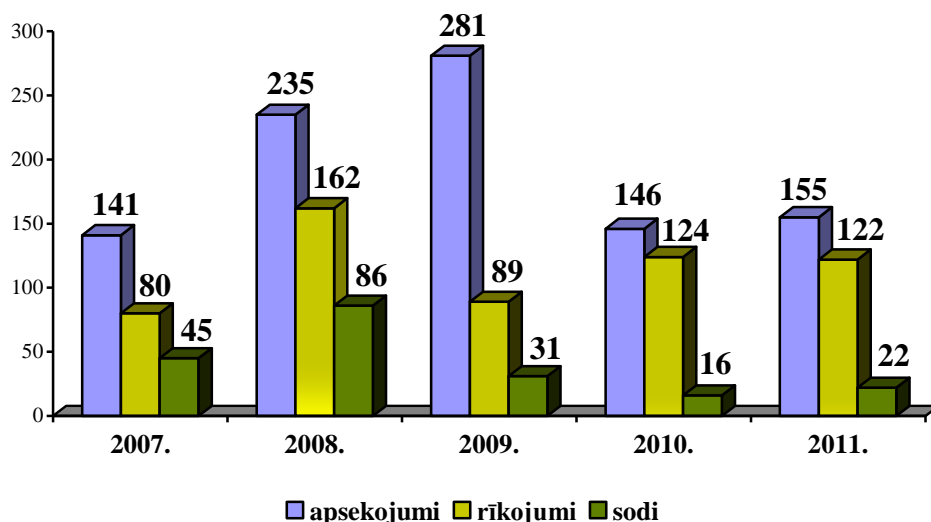
Konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas uzņēmumos 83% no apsekotajiem nozares uzņēmumiem ir norīkots apmācīts darba aizsardzības speciālists vai piesaistīts kompetentais speciālists vai institūcija, 79% - ir veikts darba vides risku novērtējums un 78% tas atbilst faktiskajiem apstākļiem darba vidē, savukārt, darba vides riska faktoru mērījumi ir veikti tikai 42%, darbinieki instruēti darba aizsardzībā ir 85%, bet OVP veiktas 54% un IAL nodarbinātajiem ir izsniegti 99%. Pārbaudot darba aprīkojumu, tika konstatēts, ka 84% uzņēmumu darba aprīkojuma kustīgās daļas ir norobežotas un 88% nodarbinātie ir apmācīti un instruēti jautājumos, kas saistīti ar darba aprīkojuma lietošanu. Konstatētie pārkāpumi galvenokārt saistīti ar darba aizsardzības speciālista neesamību, darba vides risku nenovērtēšanu, OVP neveikšanu, darba aprīkojuma neregulāru apkopi. Sliktāka situācija mazajos uzņēmumos, kuri nesen nodibināti. Konditorejas un miltu izstrādājumu nozares uzņēmumu darba devēji uzskata, ka nozarē riski ir maznozīmīgi. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 4.tabulā.

4.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tematiskās pārbaudes laikā konstatēti konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	160 (35 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	77 (17 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	49 (11 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	36 (8 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	30 (7 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	29 (6 %)
Darba likums 20.06.2001.	29 (6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	18 (4 %)
MK 03.08.2010. not. Nr.713 „Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu”	13 (3 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	7 (2 %)
citi	5 (1 %)

Salīdzinot darba aizsardzības situāciju abu nozaru apsekotajos uzņēmumos, jāsecina, ka zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumos darba aizsardzības prasības tiek ievērotas mazāk nekā konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas uzņēmumos. Tas varētu būt izskaidrojams ar to, ka zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas uzņēmumos šāda veida tematiskās pārbaudes tika veiktas pirmo reizi. Jāuzsver, ka abās nozarēs ir labās prakses uzņēmumi, kuros rūpējas par nodarbināto drošību un veselību, iekārtojot ergonomiskas darba vietas, nodrošinot ar visiem nepieciešamajiem IAL un regulāri nosūtot uz OVP, kā arī nodrošinot ērtus sadzīves apstākļus (atbilstoši iekārtotas telpas, kur pusdienot, dušas u.c.).

2011.gadā, sākoties būvsezonai, Darba inspekcija jau piekto gadu pēc kārtas organizēja **tematisko pārbaudi būvniecībā**. 2011.gadā 79% no apsekotajiem būvobjektiem tika izsniegti rīkojumi konstatēto pārkāpumu novēršanai. Visvairāk pārkāpumu piecu gadu periodā tika konstatēti 2010.gadā - 85% no apsekotajiem būvobjektiem (skat. *7.attēlu*).

7.a

ttēls: Būvniecības uzņēmumos organizēto tematisko pārbažu rezultāti (2007. – 2011.)

Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 5.tabulā.

5.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tematiskās pārbaudes laikā konstatēti būvniecības uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 25.02.2003. not. Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”	216 (38,9 %)
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	132 (23,8 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	42 (7,6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	30 (5,5 %)
Darba likums 20.06.2001.	26 (4,7 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	25 (4,6 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	21 (3,8 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	20 (3,6 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	20 (3,6 %)
citi	22 (3,9 %)

Izvērtējot tematiskās pārbaudes rezultātus būvniecībā, jāsecina, ka joprojām vairums darba devēju un nodarbināto neizprot darba aizsardzības nozīmi un uztver to kā traucējošu faktoru. Lielajos būvobjektos pārkāpumi darba aizsardzības jomā tiek konstatēti mazāk nekā mazajos. Mazajos būvobjektos (ēku renovācija un siltināšana) darba devēji minimāli kontrolē un uzrauga darba aizsardzības prasību ievērošanu, atstājot to nodarbināto ziņā. Tāpat būvobjektos nav vai ir nepilnīgi nodarbināto saraksti, nav nodarbināto apliecības un joprojām būvniecības uzņēmumos strādā daudz neregistrēti nodarbinātas personas (tematiskās pārbaudes laikā tika atklātas 72).

Tematiskās pārbaudes par MK 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" prasību ievērošanu uzņēmumos laikā tika apsekoti uzņēmumi, kuros nelaimes gadījumos ir cietuši nodarbinātie, kuru darba stāžs ir mazāks par 1 gadu, kā arī uzņēmumi, kuros par darbā notikušā nelaimes gadījuma cēloni atzīta nepietiekama uzmanība. Tematiskajā pārbaudē tika apsekoti apstrādes rūpniecības, transporta un uzglabāšanas un veselības un sociālās aprūpes nozaru uzņēmumi, jo minētās nozares 2011.gadā pārbaudes brīdī bija līderes notikušo nelaimes gadījumu darbā skaita ziņā. Lai kopumā pievērstu darba devēju uzmanību aktuālajiem apmācības jautājumiem darba aizsardzībā, būvniecībā, kokapstrādes, metālapstrādes u.c. apstrādes nozaru uzņēmumiem elektroniski tika izsūtīta 4271 informatīvā vēstule, kuras mērķis bija vērst darba devēju uzmanību nodarbināto apmācībām un instruktāžam par darba aizsardzību un drošiem darba paņēmieniem, jo tam ir būtiska nozīme gan nelaimes gadījumu darbā skaita samazināšanā, gan produktīvā uzņēmuma darbībā vispār.

No tematiskās pārbaudes laikā apsekotajiem uzņēmumiem 53% uzņēmumu bija vairāk kā 50 nodarbināto, 48% uzņēmumu darba aizsardzības speciālisti bija apguvuši augstākā līmeņa zināšanas. Tika konstatēts, ka 2% pārbaudīto uzņēmumu nav veikta ievadapmācība un instruktāža darba vietā, 66% uzņēmumu ir veikta apmācība darba aizsardzības jautājumos - tematiskā apmācība par konkrētu jautājumu, piemēram, sastatņu montāžu, darba aprīkojuma drošu ekspluatāciju, IAL pareizu lietošanu, ķīmisko vielu drošu lietošanu u.c. Lai tematiskās apmācības uzņēmumos noritētu kvalitatīvi un efektīvi, tiek pieaicināti arī kvalificēti speciālisti, tiek izmantoti uzskates materiāli - plakāti un filmas. Nodarbināto zināšanas pēc apmācībām interviju, testu un anketu veidā tiek pārbaudītas 68% uzņēmumu.

Tematiskās pārbaudes laikā par konstatētajiem pārkāpumiem rīkojumi tika izsniegti 61% uzņēmumu. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 6.tabulā.

6.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	97 (25 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	81 (21 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	34 (9 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	34 (9 %)
Darba likums 20.06.2001.	31 (8 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	26 (7 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	21 (5 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	20 (5 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	15 (4 %)
citi	27 (7 %)

Izvērtējot tematiskās pārbaudes rezultātus, jāsecina, ka joprojām ir uzņēmumi, kuros apmācības un instruktāža notiek formāli, nodarbinātajiem iedodot tikai izlasīt instrukcijas. Tematiskās apmācības par kādu konkrētu darba aizsardzības jautājumu, galvenokārt, tiek

rīkotas uzņēmumos, kuros ir piesaistīta kompetentā institūcija vai kompetentais speciālists. Lielajos uzņēmumos apmācības procesu organizē profesionālāk un mērķtiecīgāk. Būvniecības, ceļu būves uzņēmumi apmācības nodarbinātajiem plāno laikā, kad nav aktīvā uzņēmuma darbības sezona. Ir uzņēmumi, kuros tiek izdota iekšējā avīze, kurā tiek publicēti materiāli arī par darba aizsardzības jautājumiem.

2011.gadā tika rīkota **tematiskā pārbaude lauksaimniecības nozares uzņēmumos**, jo lauksaimniecība 2010. gadā bija pirmajā vietā darbā notikušo letālo nelaiemes gadījumu skaita ziņā.

Tematiskajā pārbaudē 83% no pārbaudītajiem uzņēmumiem tika izsniegti rīkojumi pārkāpumu novēršanai. Tika konstatēts, ka 42% no pārbaudītajiem uzņēmumiem nav apmācīta darba aizsardzības speciālista, 41% - nav veikts risku novērtējums, 14% - nodarbinātie nav apmācīti un instruēti darba aizsardzības jautājumos, kas tieši attiecas uz viņu darba vietu un darba veikšanu, 57% uzņēmumu dati par iekārtu tehnisko apkopi netiek dokumentēti, 63% - netiek veiktas OVP. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. 7.tabulā.

7.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tematiskās pārbaudes laikā konstatēti lauksaimniecības uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	342 (36 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	165 (18 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	80 (9 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	64 (7 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	58 (6 %)
Darba likums 20.06.2001.	58 (6 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	55 (6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	42 (4 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	38 (4 %)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	11 (1 %)
citi	27 (3 %)

Pēc apkopoto tematiskās pārbaudes rezultātu analīzes jāsecina, ka mazie lauksaimniecības uzņēmumi par darba aizsardzības prasībām nav informēti. Darba vides riska faktoru mērījumi tiek veikti uzņēmumos, kuros ir piesaistīta kompetentā institūcija, OVP netiek veiktas, jo nodarbinātie tiek piesaistīti tikai sezonas darbiem. Darba aizsardzības speciālists nav apmācīts un šos pienākumus veic papildus saviem tiešajiem darba pienākumiem, kas ir citi, tāpēc viņam nereti pietrūkst izpratnes un laika.

2011.gadā darbā notikušo letālo nelaiemes gadījumu skaits lauksaimniecībā ir samazinājies par 56%. Tas liecina, ka darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaitu nozarē ir iespējams samazināt. Labā prakse, ko realizē Darba inspekcija un kurai ir pozitīvi rezultāti, ir aktīvs informēšanas darbs (semināri un citi informēšanas pasākumi) un inspicēšana (konkrētu uzņēmumu apsekojumi).

2011.gada novembrī Darba inspekcija organizēja **tematisko pārbaudi poligrāfijas un tekstila ražošanas nozares uzņēmumos**. Sadarbojoties ar Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociāciju, tika apzināti poligrāfijas uzņēmumi, lai tos informētu, nosūtot elektroniskās vēstules. Poligrāfijas un tekstilizstrādājumu ražošanas uzņēmumos traumatiska situācija darba vietās ir labāka nekā valstī kopumā, taču arodslimnieku skaits ir lielāks nekā vidēji valstī kopumā.

39% no pārbaudītajiem tekstilizstrādājumu ražošanas uzņēmumiem un 35% no poligrāfijas ražošanas uzņēmumiem tika izsniegti rīkojumi pārkāpumu novēršanai. Tika konstatēts, ka 8% no tekstilizstrādājumu ražošanas nozares uzņēmumiem un 10% no poligrāfijas nozares uzņēmumiem nav apmācīts darba aizsardzības speciālists, risku novērtējums nav veikts 11% tekstilizstrādājumu ražošanas un 14% poligrāfijas nozares uzņēmumu. 21% tekstilizstrādājumu ražošanas un 20% poligrāfijas nozares uzņēmumu pēdējā gada laikā darbu uzsākušie nodarbinātie nav iepazīstināti ar darba vides risku novērtējumu un nezin, kā droši strādāt. OVP nav veiktas 19% tekstilizstrādājumu ražošanas un 23% poligrāfijas nozares uzņēmumu. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti apsekotajos uzņēmumos, skat. *8.tabulā*.

8.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tematiskās pārbaudes laikā konstatēti apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	246 (35 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	93 (14 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	74 (11 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	61 (9 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	53 (8 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	43 (6 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	36 (5 %)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	31 (4 %)
Darba likums 20.06.2001.	22 (3 %)
citi	37 (5 %)

Pēc apkopoto tematiskās pārbaudes rezultātu analīzes jāsecina, ka joprojām tiek konstatēta formāla darba devēja rīcība attiecībā uz darbinieku apmācības veikšanu – atsevišķos gadījumos darbinieki tiek instruēti, iepazīstinot tikai ar darba drošības instrukcijām, neparādot drošas darba metodes un neveicot pārrunas ar darbiniekiem par instruktāžā iemācīto. Ne vienmēr darba devēji ņem vērā arodslimību ārstu ieteikumus pēc veiktajām OVP. Apsekojot darbavietas, tiek atklāti arī uzņēmumi, kuros nav identificēti visi darba vides riska faktori, līdz ar to nodarbinātie arī netiek nosūtīti uz tiem atbilstošām OVP.

1.4.3. Eiropas informatīvā kampaņa ”Drošības uzturēšana darba vietā”

2011.gads bija Eiropas informatīvās kampaņas „Drošības uzturēšana darba vietā” otrais gads. Tās mērķis bija veicināt izpratni:

- ✓ par darbavietas uzturēšanas nozīmīgumu;
- ✓ par darba vides riskiem, kas rodas neatbilstošas uzturēšanas gadījumā.

Jāpiebilst, ka drošas darbavietas uzturēšana attiecas uz ikvienu darbavietu visu nozaru uzņēmumos un skar visu līmeņu nodarbinātos, paaugstinot darba efektivitāti.

2011.gada 28.aprīlī Vispasaules darba aizsardzības dienā tika atjaunots informatīvais izdevums „Darba aizsardzības ziņas”. Pavisam 2011.gada laikā tika izdoti 4 numuri. Plānots, ka „Darba aizsardzības ziņu” izdošana tiks turpināta arī 2012.gadā, atgūstot gan savu iepriekšējo lasītāju auditoriju, gan piesaistot arī jaunu speciālistu uzmanību.

2011.gada 19.maijā notika žurnālistu ekskursija uz labās prakses uzņēmumu SIA „Latvija Statoil”, kurš ieviesis programmu, kas būtiski mainīja nodarbināto attieksmi pret drošību darbavietā. Mediju pārstāvjiem bija iespēja paskatīties, kā drošības prasības tiek ievērotas ne tikai SIA „Latvija Statoil” degvielas uzpildes stacijā, bet arī uzņēmuma naftas produktu terminālī, kas ir paaugstinātas bīstamības objekts, un citkārt apmeklētājiem ir slēgts.

2011.gada 5. oktobrī notika diskusija „Nesakārtota darba vide = zema produktivitāte?”, kuras laikā Darba inspekcijas, sociālo partneru (LBAS un Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK)) pārstāvji, Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta pārstāvji, nozares eksperti un žurnālisti diskutēja, kā panākt, lai darba devēju vidū pieaug izpratne par drošas un veselīgas darba vides pozitīvo ietekmi uz darba efektivitāti un ekonomisko atdevi no darba vides sakārtošanā ieguldītajiem līdzekļiem un kā veicināt darba aizsardzības sistēmas integrāciju citos uzņēmējdarbības procesos.

2011.gada septembrī par drošības uzturēšanu darbavietās tika organizēti 2 bezmaksas reģionālie semināri: Jūrmalā (2.septembrī) un Daugavpilī (21.septembrī).

Savukārt, 2011.gada 9.novembrī Rīgā notika Latvijas nacionālās partnerības sanāksme „Novērsīsim darba vides riskus kopā”, pulcējot vairāk nekā simts darba devēju, darba aizsardzības speciālistu, ekspertu un citu interesentu. Būtiskākā atziņa, kas tika gūta sanāksmes laikā – laba darba aizsardzības prakse uzņēmumā iespējama vien savstarpējā darba devēju, darba aizsardzības speciālistu un darbinieku sadarbībā.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

9.tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (LVL)³

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2010.gadā (faktiskā izpilde)	2011.gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 609 379	1 618 450	1 618 449
1.1.	dotācijas	1 600 979	1 593 250	1 593 249
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	8 400	25 200	25 200
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	1 609 379	1 618 450	1 618 449
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 593 124	1 618 450	1 618 449
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 592 704	1 617 963	1 617 962
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	420	487	487
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	16 255	0	0

Darba inspekcijas darbības nodrošināšanai tiek izmantoti valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) finanšu līdzekļi.

2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultatīvajiem rādītājiem 2011.gadā Darba inspekcijai bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus, tajā skaitā 3 000 apsekojumus sakarā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu. No 3 000 apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu 25% ir rezultatīvi⁴. 2011.gadā tika veikti 10 378 apsekojumi 7 997 uzņēmumos. Tas ir par 3,8% vairāk kā plānots. Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikti 3 248 apsekojumi, kas ir par 8,3% vairāk kā plānots. 34,05% no

³ Tajā skaitā Darba inspekcijas 2009.gadā uzsāktā ERAF projekta finansējums valsts budžeta programmā 62.06.00 „ERAF īstenotie projekti labklājības nozarē (2007. – 2013.)” („Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”) un 2011.gadā piešķirtais finansējums valsts budžeta programmā 99.00.00 „Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”, lai izpildītu tiesas spriedumu par kompensācijas izmaksu bijušajai Darba inspekcijas amatpersonai.

⁴ Par rezultatīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas un/vai konstatēti nodarbinātie, kuri strādā ar, tā sauktajiem, „pirmās dienas” darba līgumiem.

apsekojumiem, kas veikti sakarā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, bija rezultatīvi.

Lai neregistrētās nodarbinātības atklāšanas darbs būtu efektīvāks, Darba inspekcijas amatpersonas apseko atkārtoti uzņēmumu, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netiek atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, rodas pamatotas bažas, ka darba devējs varētu neievērot Darba likumā noteiktās prasības attiecībā uz personu tiesisku nodarbināšanu. Valsts budžeta apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” rādītājiem 2011.gadā noteikts, ka Darba inspekcijai atkārtoti jāapseko vismaz 5% augsta neregistrētās nodarbinātības riska nozaru uzņēmumus. 2011.gadā atkārtoti tika apsekoti 7,14% šādi uzņēmumi (plašāk skat. 1.4.1.nodaļu).

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanā būtiska nozīme ir informācijai, ko Darba inspekcija saņem no pašiem nodarbinātajiem vai no jebkura sociāli nevienaldzīga cilvēka. Tāpēc saskaņā ar valsts budžeta programmā noteiktajiem rezultātīvajiem rādītājiem 2011.gadā Darba inspekcijai jānodrošina iespēja par neregistrēto nodarbinātību paziņot elektroniski un/vai pa telefonu. Tika plānots saņemto ziņojumu skaita pieaugums par 10%, salīdzinot ar 2009.gadu. Atskaites periodā saņemto ziņojumu skaits palielinājās par 298% attiecībā pret 2009.gada rādītāju. Lielais pieauguma apjoms izskaidrojams ar Darba inspekcijas nodrošinātajiem, dažādajiem informācijas nodošanas kanāliem. Anonīmu ziņojumu par neregistrētu nodarbināšanu var atstāt speciālā tiešsaistes interneta mājas lapā www.vdi.gov.lv formā vai zvanot pa anonīmo uzticības tālruni 67312176. Tāpat Darba inspekciju var informēt pa e-pastu nelegals@vdi.gov.lv, kas tika izveidots jau 2010.gadā.

2011.gadā par neregistrēto nodarbinātību sniegta informācija arī plašsaziņas līdzekļiem 260 dažāda veida un formāta (preses konference, preses relīzes, preses brīfings, žurnālistu reidi, iniciēti materiāli un sižeti) Darba inspekcijas sagatavotajās publikācijās un sižetos (plānots 150).

Atskaites periodā tika plānotas sešas tematiskās pārbaudes darba aizsardzības jomā. Tematisko pārbažu ietvaros bija plānots veikt 900 uzņēmumu apsekojumu. 2011.gadā Darba inspekcija organizēja sešas tematiskās pārbaudes, kurās kopā tika veikti 932 uzņēmumu apsekojumi (plašāk skat. 1.4.2.nodaļu). Tematisko pārbažu laikā veikti par 3,5% vairāk uzņēmumu apsekojumu kā bija plānots.

Būtiska Darba inspekcijas darbības sastāvdaļa ir sabiedrības informēšana un izglītošana par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumiem. Atbilstoši valsts budžeta programmā noteiktajam Darba inspekcija 2011.gadā organizēja sabiedrības informēšanas kampaņu par drošiem darba apstākļiem - Eiropas informatīvo kampaņu „Drošības uzturēšana darba vietā”, kuras ietvaros tika izglītotas 207 personas (plašāk skat. 1.4.3.nodaļu).

Atskaites periodā tika organizēti arī 11 semināri par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jautājumiem (plānoti 10), no tiem 4 semināri - topošajiem darba aizsardzības speciālistiem par aktualitātēm darba aizsardzības jomā, 1 seminārs - par jauniešiem darba vides riskiem, 1 seminārs - par apmācībām darba aizsardzībā, uzsākot darbu, 3 semināri - par darba drošību un darba vides riskiem dažādās nozarēs (kokapstrādē, lauksaimniecībā un pārtikas ražošanā), kā arī 2 semināri jauniešiem - par aktualitātēm darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomā. Semināros tika izglītotas 404 personas (plānots 400).

2.3. Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” mērķis ir ieviest sešpadsmit VDI e-pakalpojumus, izveidot integrētu informācijas sistēmu, integrējot to ar Iedzīvotāju reģistru, Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēmu un citu valsts pārvaldes institūciju reģistriem un informācijas sistēmām Valsts informācijas sistēmu savietotājā, tādā veidā nodrošināt efektīvu darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomas uzraudzības un

kontroles informatīvo bāzi, sekojoši, paaugstinot Darba inspekcijas darba efektivitāti un radot resursu ietaupījumu, samazinot administratīvo slogu Latvijas iedzīvotājiem, pilnveidojot un efektizējot starpinstitūciju sadarbību un informācijas apmaiņu tiešsaistē.

Lai sasniegtu projekta mērķi un nodrošinātu tā ilgspēju, sadarbojas 7 institūcijas: Darba inspekcija, VID, Uzņēmumu reģistrs, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Valsts reģionālās attīstības aģentūra un Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.

Projekta īstenošanas laiks - no 2009.gada 4.novembra līdz 2012.gada 4.novembrim. Sistēmas un e-pakalpojumu izstrādātājs ir AS „Exigen Services Latvia” (turpmāk tekstā – izstrādātājs), projekta konsultants SIA „Corporate Solution”.

2011.gadā ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” realizācijas nodrošināšanai tika piešķirti 216354,76 LVL. Visi piešķirtie finanšu līdzekļi tika apgūti.

2011.gadā veiktās aktivitātes:

1. izstrādāts sistēmas attīstības koncepcijas nodevums par esošās situācijas analīzi;
2. noslēgtas starpresoru vienošanās par sadarbību ar Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldi, Valsts reģionālās attīstības aģentūru un Uzņēmumu reģistru;
3. sagatavota un Darba inspekcijai demonstrēta informācijas sistēmas prototipa versija 0.1, kas ietvēra arī pirmo piedāvājumu 2 e-pakalpojumu realizācijai - „Iesniegums Valsts darba inspekcijai un atbildes saņemšana” un „Izziņa par darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem”;
4. sagatavota un Darba inspekcijai demonstrēta informācijas sistēmas prototipa versija 0.2, kas ietvēra arī pirmo piedāvājumu 2 e-pakalpojumu realizācijai - „Paziņojums par notikušu nelaimes gadījumu darbā” un „Valsts darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu darba devējiem par konstatētajiem pārkāpumiem saņemšana”;
5. izstrādāta un saskaņota programmatūras prasību specifikācija Darba inspekcijas informācijas sistēmas pilnveidošanai, izstrādāta un saskaņota informācijas sistēmas prototipa versija 0.3 un specifikācija;
6. sagatavoti, prezentēti un precizēti 8 e-pakalpojumu prototipi:
  - ✓ Iesniegums Valsts darba inspekcijai un atbildes saņemšana;
  - ✓ Izziņa par darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem;
  - ✓ Paziņojums par notikušu nelaimes gadījumu darbā;
  - ✓ Valsts darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu darba devējiem par konstatētajiem pārkāpumiem saņemšana;
  - ✓ Darba devēja sagatavotā izmeklēšanas akta par notikušo nelaimes gadījumu darbā iesniegšana reģistrācijai;
  - ✓ Darba devēja paziņojums Valsts darba inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem;
  - ✓ Izziņa par veselības traucējumu smaguma pakāpi nelaimes gadījumā darbā;
  - ✓ Ārstniecības personas/iestādes paziņojuma par cietušo nelaimes gadījumu darbā sniegšana;
7. izstrādātājs ir izvietojis 8 minētos e-pakalpojumus ExigenLatvija.lv testu vidē un nodrošinājis Latvija.lv testu videi piekļūšanu no Darba inspekcijas infrastruktūras;
8. atbilstoši izstrādātajam projekta komunikācijas plānam 2011.gadam, katru ceturksni Darba inspekcijas mājas lapā ir ievietota informācija par projekta virzību.

2.4. Dalība Eiropas Sociālā fonda projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „De minimis atbalsta piešķiršana” īstenošanā

LDDK realizē Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos”. Projekta ietvaros LDDK un Darba inspekcija ir vienojušās par partnerību aktivitātes „De minimis atbalsta piešķiršana” īstenošanā. De minimis atbalsts sevī ietver darba vides riska faktoru novērtēšanu darba vietās

(fizikālo riska faktoru mērījumi), darba aizsardzības pasākumu plāna izstrādi un nodarbināto informēšanu par darba aizsardzības jautājumiem.

2011.gadā *De minimis* atbalsta saņemšanai tika saņemti 152 pieteikumi. 2011.gadā pieņemti 148 lēmumi par atbalsta sniegšanu. 2011.gadā tika pieņemti lēmumi arī par 2010.gadā saņemtajiem pieteikumiem, jo Darba inspekcijai jāpieņem lēmums par *De minimis* atbalsta piešķiršanu viena mēneša laikā. No *De minimis* atbalsta saņemšanas atteicās četri darba devēji, kuriem tas bija piešķirts.

2011.gadā *De minimis* atbalstu 132 135,26 LVL apmērā saņēma 144 uzņēmumi, kuros darba vides riska faktori tika izvērtēti 6 371 nodarbināto darba vietās.

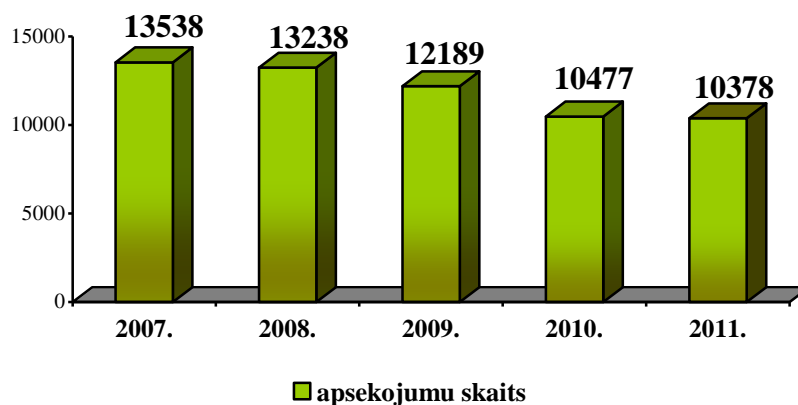
De minimis atbalsta saņemšanas kritērijiem neatbilda un finansējumu darba vides riska faktoru novērtēšanai nesaņēma 7 uzņēmumi.

2.5.Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.5.1. Uzņēmumu apsekošana

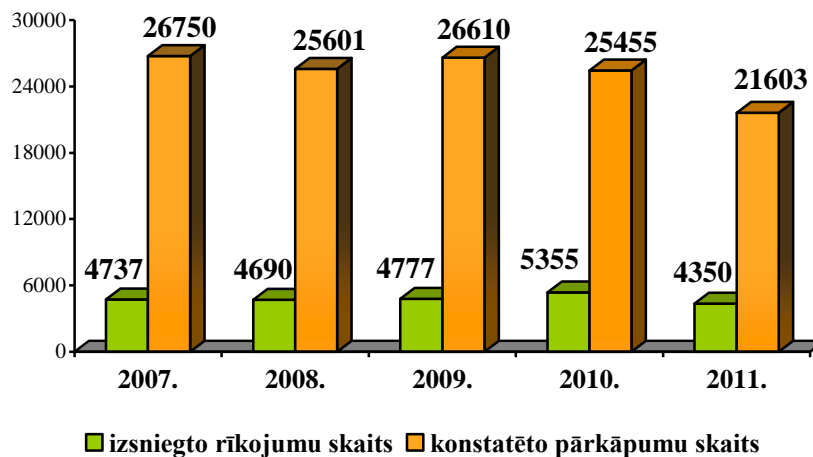
Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir uzņēmumu apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir apzināt faktisko situāciju uzņēmumā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un panākt, lai darba devēji noformētu darba tiesiskās attiecības atbilstoši normatīvo aktu prasībām un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Nepilnību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā, tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot nodarbināto veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus.

2011.gadā Darba inspekcijas amatpersonas veikušas 10378 apsekojumus 7997 uzņēmumos. Analizējot uzņēmumu apsekojumu skaita dinamiku piecu gadu periodā (skat. 8.attēlu), redzams, ka apsekojumu skaits kopumā ir samazinājies, bet 2010.gadā un 2011.gadā tas ir vienā līmenī. Tas ir saistīts ar inspektoru skaita samazināšanu, kas vislielākā bija tieši 2009.gada beigās. Piecu gadu laikā apsekojumu skaits samazinājies par 23,3% un 2011.gadā bija vismazākais analizētajā periodā.

8.attēls: Uzņēmumu apsekojumu skaita dinamika (2007. – 2011.)

Darba inspekcijas amatpersonas 2011.gadā darba devējiem izsniedza 4350 rīkojumus ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos 21603 pārkāpumus. Salīdzinot ar 2010.gadu, rīkojumu skaits ir samazinājies par 18,8%, bet pārkāpumu skaits – par 15,1%. Savukārt, analizējot datus piecu gadu periodā, var konstatēt, ka 2011.gadā ir vismazākais izsniegto rīkojumu un konstatēto pārkāpumu skaits (skat. 9.attēlu).

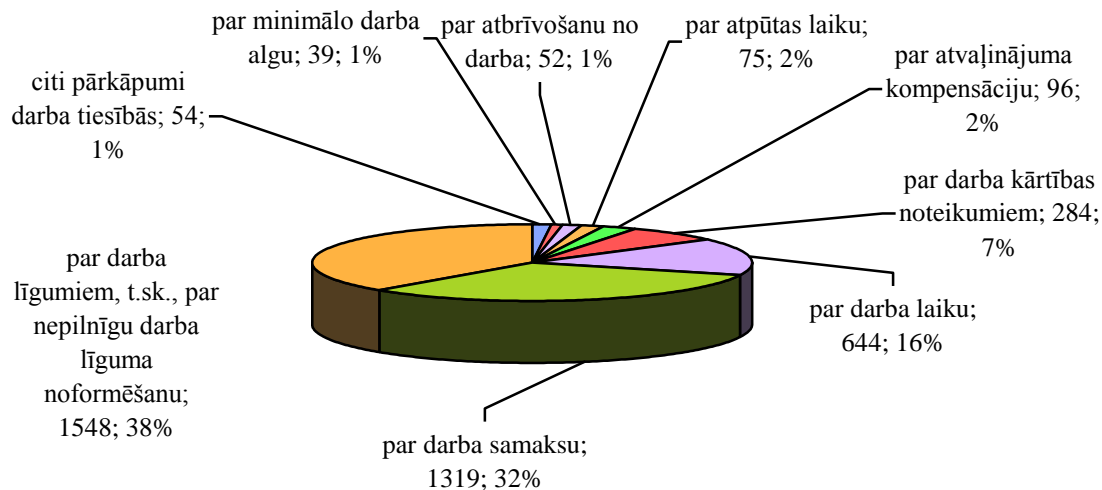
9.attēls: Izsniegto rīkojumu un tajos konstatēto pārkāpumu skaita dinamika (2007. – 2011.)

Izsniegto rīkojumu un tajos konstatēto pārkāpumu samazinājums ir saistīts ar Darba inspekcijas rīcības politikas, konstatējot pārkāpumus, maiņu. No 2008.gada beigām līdz pat 2010.gadam Darba inspekcijas amatpersonas, konstatējot pārkāpumus, ņēma vērā straujo ekonomiskās aktivitātes lejupslīdi Latvijā un uzņēmumu objektīvi pasliktinājušos finansiālo situāciju, un, lai panāktu darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības sistēmas sakārtošanu uzņēmumā, uzreiz nepiemēroja administratīvo naudas sodu, bet izdeva rīkojumu vai brīdinājumu. Diemžēl minētā prakse nav radījusi cerēto pozitīvo rezultātu – darba devēji necentās godprātīgi sakārtot darba vidi uzņēmumos, atbildīguma un izpratnes līmenis darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomā nepaaugstinājās. Tāpēc 2011.gadā Darba inspekcijas amatpersonas, konstatējot būtiskus pārkāpumus, piemēroja administratīvos sodus.

2011.gads bija termiņš 22 794 pārkāpumu novēršanai. Pēc darba devēju sniegtās informācijas tika novērsti 19 768 pārkāpumi jeb 86,7%. Par rīkojumā atrunāto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstiski, kā arī inspektors var doties uz uzņēmumu, lai klātienē pārbaudītu, vai darba devējs izdoto rīkojumu ir izpildījis. Pilnīgi visu Darba inspekcijas konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, uzņēmumu maksātnespēju vai darbības izbeigšanu vispār u.c.

Darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu īpatsvars Darba inspekcijas 2011.gadā izdotajos rīkojumos ir 19% un, salīdzinot ar 2010.gadu, palicis praktiski nemainīgs. Savukārt, konstatēto pārkāpumu skaits darba tiesību jomā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 20%.

2011.gadā, tāpat kā 2010.gadā, darba devēji visbiežāk neievērojuši Darba likuma normas, kas attiecas uz darba līgumiem, t.i., nepilnīga darba līguma noformēšana un nodarbināšana bez darba līguma, kā arī prasības saistībā ar darba samaksu (skat. 10.attēlu). Konstatētie pārkāpumi, galvenokārt, saistīti ar to, ka noslēgtajos darba līgumos nav iekļauta visa informācija, kas noteikta Darba likuma 40.pantā, piemēram, neprecīzi tiek norādīta darba samaksa un darba laiks u.c. Būtisku pārkāpumu daļu veido darba samaksas un atvaļinājuma kompensācijas neizmaksāšana vai izmaksāšana tikai daļēji; darba algas izmaksa, kas neatbilst darba līgumā noteiktajam; netiek uzskaitīts virsstundu un nakts darbs un netiek par to veiktas piemaksas; neprecīza darba laika uzskaitē un organizācija (īpaši gadījumos, ja ir noteikts summētais darba laiks); netiek nodrošināts darbs visu darba līgumā noteikto darba laiku, arī nesamaksājot par dīkstāvi u.c.

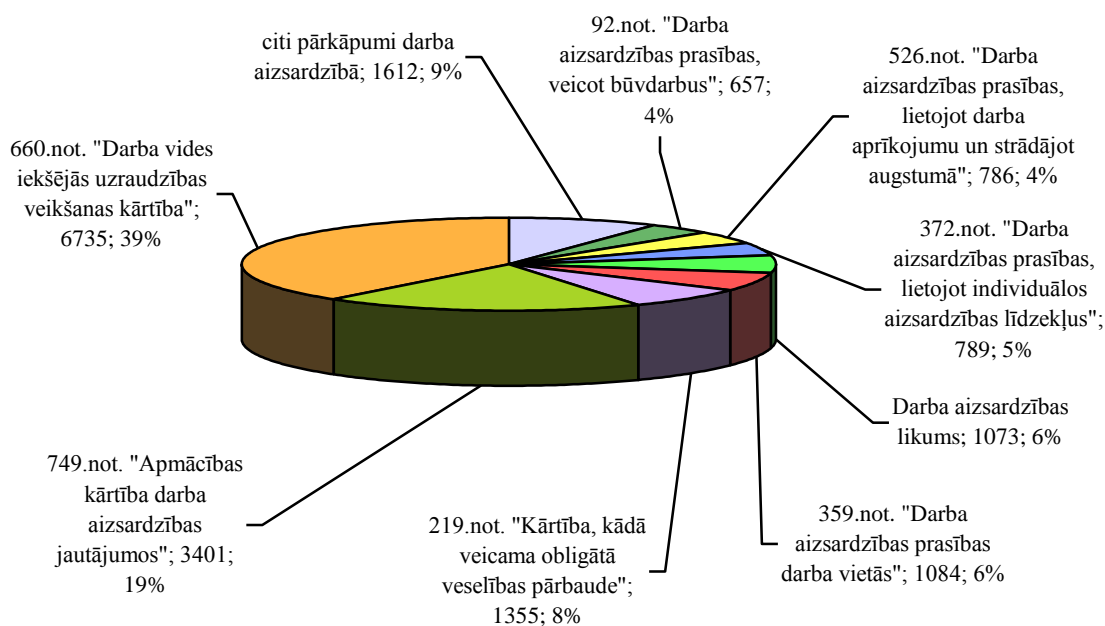
10.attē

Is: 2011.gadā izsniegtajos rīkojumos konstatēto pārkāpumu darba tiesisko attiecību jomā sadalījums

Konstatēto pārkāpumu darba tiesībās būtība atspoguļo gan ekonomisko situāciju valstī no vienas puses, gan darba devēju joprojām augstprātīgo attieksmi pret saviem nodarbinātajiem un nihilistisko attieksmi pret normatīvu prasību ievērošanu no otras puses, kam pamatā ir vēlme izvairīties no precīzas darba laika uzskaites, līdz ar to arī atbilstošas darba samaksas izmaksāšanas un godīgas nodokļu nomaksas.

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 81% no visiem Darba inspekcijas amatpersonu konstatētajiem pārkāpumiem 2011.gadā (skat. 11.attēlu). Konstatēto pārkāpumu skaits darba aizsardzības jomā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 13,9%.

Darba aizsardzības jomā 2011.gadā, tāpat kā 2010.gadā, normatīvie akti, kuru prasības visbiežāk tika pārkāptas, nav mainījušies. Tie ir MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”, MK 01.10.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”, MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” u.c. (skat. 11.attēlu).

11.attēls: 2011.gadā izsniegtajos rīkojumos darba aizsardzības jomā konstatēto pārkāpumu sadalījums

Darba aizsardzības jomā piecu gadu periodā MK 02.10.2007. noteikumos Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” noteikto prasību pārkāpumi Darba inspekcijas

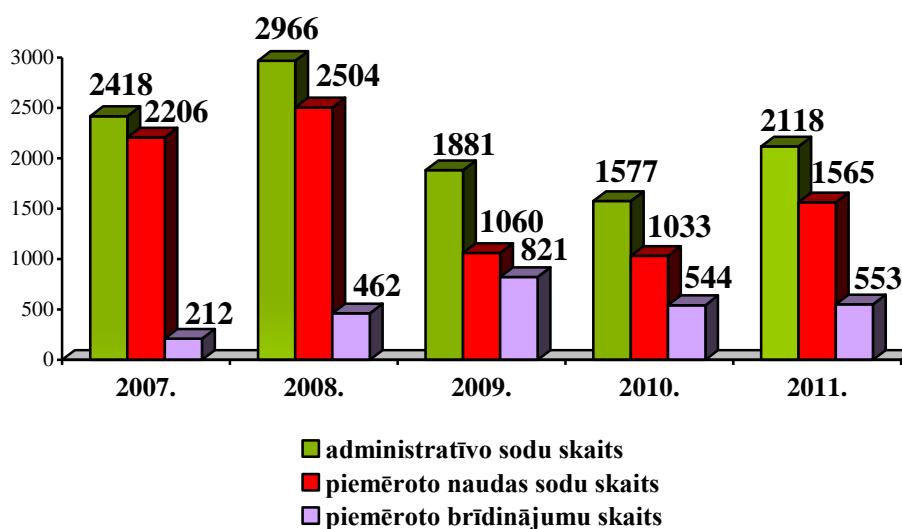
amatpersonu izdotajos rīkojumos ir konstatēti visbiežāk. Daļa darba devēju darba vides risku novērtēšanu nav veikuši vispār (īpaši mazie uzņēmumi) vai attiekušies pret to formāli. Darba vides risku novērtēšana uzņēmumā netiek uztverta kā pamats patiešām funkcionējošas darba aizsardzības sistēmas un drošas darba vides izveidei, bet uzskatīta par slogu. Darba vides risku formālas novērtēšanas gadījumā arī neseko nekāda reāla darbība, lai identificētos riskus mazinātu vai novērstu, pēc risku novērtēšanas nereti nodarbinātie pat netiek iepazīstināti ar riskiem, kam viņi ir pakļauti darba laikā.

MK 01.10.2010. noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” prasību pārkāpumi, galvenokārt, ir saistīti ar ievadinstruktažas vai atkārtotās instruktažas neveikšanu; instruktažas nelaiemes gadījumā darbā cietušajam pēc atveseļošanās neveikšanu; instruēšanas fakta neregistrēšanu, atbilstoši normatīvā akta prasībām; darba vides riska faktoru, to novērtēšanas un mazināšanas pasākumu neiekļaušanu darba drošības instrukcijās u.c. Tāpat konstatētie pārkāpumi saistīti ar to, ka uzņēmumā darba aizsardzības speciālistam nav nepieciešamās pamatlīmeņa (160 stundu apmācība) izglītības darba aizsardzībā u.c.

Tā kā 2010.gada darbā notikušo nelaimes gadījumu statistikas analīze liecināja, ka 34,8% no nelaimes gadījumos cietušajiem darba stāžs amatā, kuru veicot noticis nelaimes gadījums, ir līdz 1 gadam, kam cēlonis lielā mērā bijusi nepietiekama apmācība, 2011.gadā Darba inspekcija organizēja tematisko pārbaudi par MK 01.10.2010. noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” prasību ievērošanu. Tematiskās pārbaudes laikā iegūto datu analīzi un secinājumus par konstatēto situāciju plašāk skat. 1.4.2.nodaļā.

MK 10.03.2009. noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” prasību pārkāpumi, galvenokārt, ir saistīti ar nodarbināto nenosūtīšanu uz OVP.

Ievērojot samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2011.gadā par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem darba devējiem piemēroja 2118 administratīvos sodus, kas ir par 34,3% vairāk kā 2010.gadā. Atskaites periodā ir būtiski samazinājies piemēroto administratīvo sodu - brīdinājumu īpatsvars. 2011.gadā brīdinājumi veido 26,1% no visiem piemērotajiem administratīvajiem sodiem, bet 2010.gadā - 34,5% (skat. 12.attēlu).

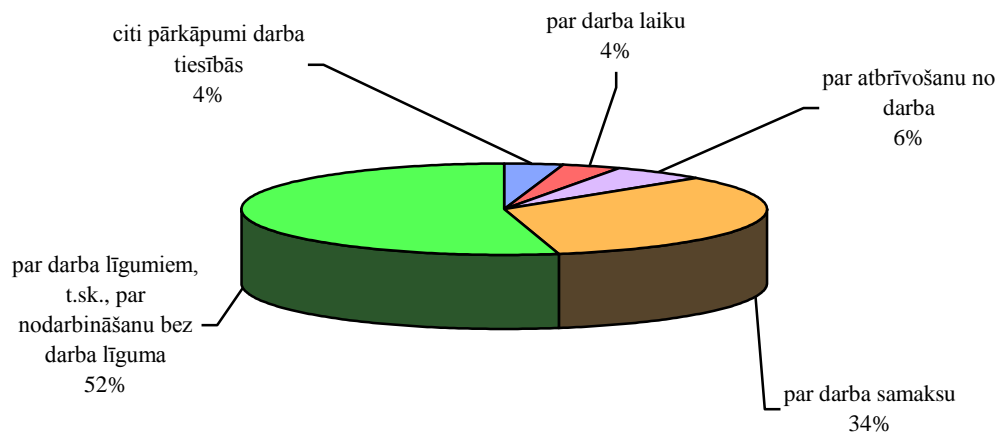
12.attē

ls: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2007. – 2011.)

2011.gadā piemēroto administratīvo sodu skaits pieaudzis par 34,3%, bet naudas sodu skaits – par 51,5%. Kā jau minēts iepriekš, Darba inspekcijas ekonomiskās krīzes kulminācijas laikā realizētā prakse par konstatētu pārkāpumu uzreiz nepiemērot naudas sodu, bet brīdinājumu, ja tas iespējams, atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā

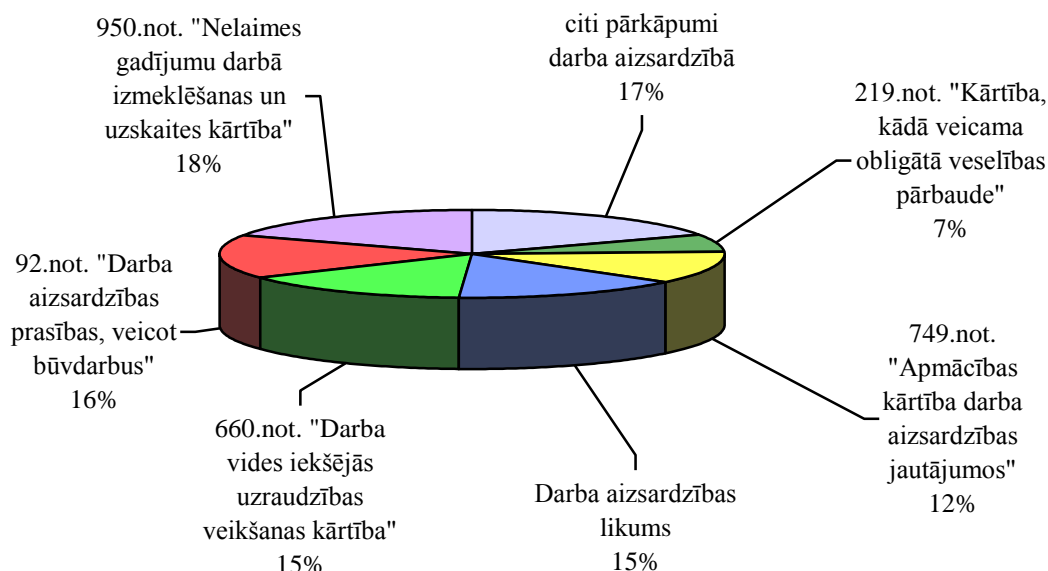
noteiktajam, kopumā nav radījusi cerēto pozitīvo ietekmi darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības sistēmas sakārtošanā uzņēmumos. Tāpēc 2011.gadā konstatētie pārkāpumi jau bija tik nopietni un būtiski, ka brīdinājums vairs nebija adekvāts sods konstatētajiem pārkāpumiem.

Atskaites periodā no kopējā uzlikto administratīvo sodu skaita 81,5% ir piemēroti par pārkāpumiem darba tiesību jomā. Salīdzinot ar 2010.gadu, sodu skaits darba tiesību jomā pieaudzis par 28,3%. Darba tiesisko attiecību jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījumu skat. 13.attēlā.

13.attēls: 2011.gadā darba tiesisko attiecību jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījums

2011.gadā par pārkāpumiem darba aizsardzības jomā piemēroti 18,5% no visiem atskaites periodā piemērotajiem administratīvajiem sodiem. Salīdzinot ar 2010.gadu, sodu skaits darba aizsardzības jomā pieaudzis par 69,3%. Darba aizsardzības jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījumu skat. 14.attēlā.

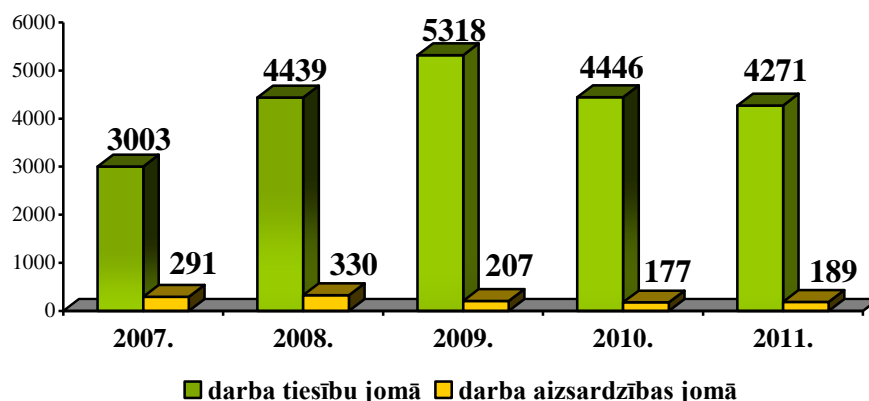
14.attēls: 2011.gadā darba aizsardzības jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījums

Atskaites periodā piemēroti naudas sodi kopumā par 1 077 077 LVL, kas ir divreiz vairāk kā 2010.gadā.

2.5.2. Iesniegumu izskatīšana

Pildot Valsts darba inspekcijas likumā noteikto funkciju valsts uzraudzības un kontroles īstenošanā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, sniedzot konsultācijas par normatīvo aktu prasībām, kā arī veicot pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbinieku, Darba inspekcijas amatpersonas likumā noteiktajā kārtībā izskatīja fizisko un juridisko personu iesniegumus un sniedza rakstiskas atbildes.

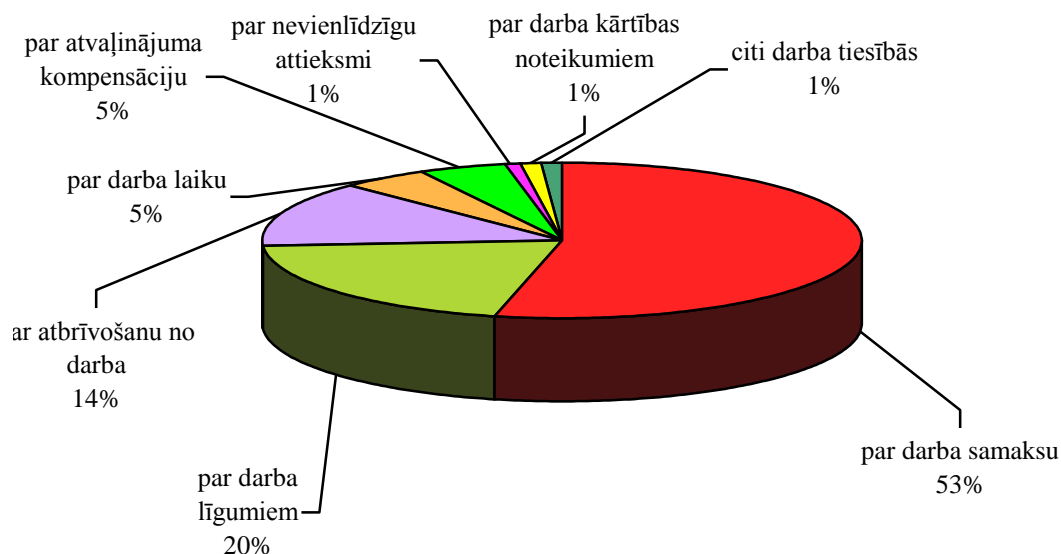
2011.gadā Darba inspekcijas amatpersonas izskatīja 4481 iesniegumu, no tiem darba tiesību jomā – 4271 iesniegumu, darba aizsardzības jomā – 189, bet 21 iesniegums nebija par Darba inspekcijas kompetences sfēru jautājumiem. 2011.gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, praktiski nemainīgs saglabājās par darba tiesisko attiecību jautājumiem izskatīto iesniegumu skaita īpatsvars attiecībā pret iesniegumu skaitu darba aizsardzības jomā (skat. 15.attēlu).

15.attēl

s: Izskatīto rakstisko iesniegumu skaita dinamika (2007. – 2011.) darba tiesību un darba aizsardzības jomā

No visiem Darba inspekcijas izskatītajiem iesniegumiem par darba tiesiskajām attiecībām vairāk kā puse jeb 53,7% bija par darba samaksu (skat. 16.attēlu), kuros raksturotās situācijas visbiežāk saistītas ar savlaicīgu darba algas neizmaksu vai, beidzoties darba tiesiskajām attiecībām, neizmaksātu pilnu aprēķinu. Nereti Darba inspekcijas amatpersonas konstatēja, ka darba alga nodarbinātajiem ir aprēķināta, bet nav izmaksāta, jo uzņēmumam nav naudas, tāpēc ka nav saņemta samaksa no sadarbības partneriem. Taču tika atklāti arī gadījumi, kad darba devējs apzināti nav veicis darba samaksas vai aprēķina izmaksu. Tāpat darba devēji izvairās apmaksāt virsstundas un nakts darbu u.c.

16.attēls: 2011.gadā izskatītie iesniegumi darba tiesisko attiecību jomā

2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, par 39,3% ir pieaudzis iesniegumu skaits par darba līgumiem. Tas liecina, ka nodarbinātie aizvien vairāk pievērš uzmanību savu noslēgto darba līgumu saturam un pārliecinās, vai darba līgumā ir ietverta visa Darba likuma 40.pantā noteiktā informācija (darba laiks, alga, piemaksas u.c.). Gadījumā, ja darba līguma saturs ir nepilnīgs un sarunās ar darba devēju radušās domstarpības neizdodas atrisināt, nodarbinātie vēršas Darba inspekcijā. Tāpat Darba devēji ekonomiski sarežģītājā situācijā sava uzņēmuma finansiālās problēmas mēdz risināt, vienmēr nenoslēdzot darba līgumus rakstveidā. Pašlaik nodarbinātie Darba inspekcijas, LBAS u.c. veiktās sabiedrības izglītošanas rezultātā jau ir vairāk informēti par sekām darba līguma nenoslēgšanas gadījumā, tāpēc minētajā situācijā, vēršas Darba inspekcijā savlaicīgi, nenogaidot brīdi, kad darba attiecības praktiski jau ir pārtrauktas.

Iesniegumos par atbrīvošanu no darba, galvenokārt, ir informācija par situācijām, kad darba tiesiskās attiecības tika pārtrauktas, neievērojot Darba likumā noteikto kārtību, netika ievēroti darba līguma uzteikuma termiņi, nodarbinātie netika rakstveidā informēti par darba līguma uzteikumu u.c.

Analizējot iesniegumu skaita sadalījumu pa nozarēm, jāatzīmē, ka tās nozares, kurās nodarbinātie visvairāk ar iesniegumiem vērsušies Darba inspekcijā 2011.gadā, tāpat kā 2010.gadā, ir palikušas nemainīgas - vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība - 836 iesniegumi, būvniecība – 805 un apstrādes rūpniecība – 525. Tas, savukārt, liecina, ka minētajās nozarēs joprojām ir samērā zems darba tiesisko attiecību kultūras līmenis.

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā darba devējiem tika izsniegti 839 rīkojumi ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus, bet 1048 gadījumos par konstatētajiem pārkāpumiem darba devēji tika administratīvi sodīti, no tiem 356 gadījumos, piemērojot brīdinājumu, un 692 gadījumā – naudas sodu, kā arī izsniegts 1 brīdinājums un 2 rīkojumi par objekta darbības apturēšanu. Jāuzsver, ka daļā izskatīto iesniegumu aprakstītās situācijas pēc būtības bija darba strīds, ko var atrisināt tikai vēršoties tiesā (piemēram, atlaišanas gadījumos).

2011.gadā Darba inspekcijā kopā saņemts 501 apstrīdēšanas iesniegums, kas ir par 41,5% vairāk kā 2010.gadā. Apstrīdēto administratīvo aktu skaits, salīdzinot ar kopējo Darba inspekcijas 2011.gadā izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību skaitu, joprojām ir neliels – 4,4%. 2011.gadā apstrīdēto administratīvo aktu analīze atspoguļota 10.tabulā.

10.tabula: 2011.gadā Darba inspekcijas direktoram apstrīdētie administratīvie akti un faktiskā rīcība

	Skaitis kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Darba inspekcijas direktoram iesniegtās sūdzības	501	380	43	30	38	10*
<i>no tiem:</i>						
atstāti spēkā	253	210	13	9	19	2
pilnībā atcelti	22	13	7	1	-	1
atstāti bez izskatīšanas	7	5	2	-	-	-
grozīti, izdoti satura ziņā citādi adm.akti	28	23	3	1	1	-
nodoti atkārtotai izskatīšanai	12	2	-	4	5	1
atcelti daļā	9	4	3	1	1	-

lietvedībā	170	123	15	14	12	6
------------	------------	-----	----	----	----	---

*lēmums par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu – 4;

*brīdinājums par piespiedu izpildi – 1;

* informācijas atteikums - 1;

*lēmums par lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma lietā – 1;

* administratīvā pārkāpuma protokols – 2;

*lēmums par termiņa neatjaunošanu – 1.

2011.gadā apstrīdēšanas iesniegumu skaits turpināja būtiski pieaugt. Divu gadu laikā, no 2009.gada, apstrīdēšanas iesniegumu skaits ir pieaudzis vairāk kā divas reizes. Taču Darba inspekcijas amatpersonu skaits, kas izskata apstrīdēšanas iesniegumus nav tik strauji pieaudzis. Tas arī ir radījis situāciju, ka, tuvojoties jau 2012.gada pirmā pusgada beigām, vēl joprojām lietvedībā jeb neizskatīti ir 170 apstrīdēšanas iesniegumi, kas saņemti 2011.gadā. Lielā apstrīdēšanas iesniegumu skaita dēļ būtiski tiek pagarināti un dažkārt pat kavēti apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas termiņi, tādējādi ietekmējot privātpersonu tiesības.

Visvairāk 2011.gadā apstrīdēti lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu – apstrīdēti 380 piemērotie sodi, kas veido 75,8% no kopējā apstrīdēto administratīvo aktu skaita. Turklāt jāatzīmē, ka 305 administratīvie sodi jeb 80,3% no apstrīdēto administratīvo sodu skaita bija piemēroti par personu neregistrētu nodarbināšanu. Jāuzsver, ka Darba inspekcijas direktors par nepamatotiem ir uzskatījis un atcēlis tikai 10 administratīvos sodus par nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet 16 gadījumos lēmums par administratīvā soda uzlikšanu par neregistrēto nodarbinātību ir grozīts, tajā skaita arī samazinot uzliktā soda lielumu. Lēmumus par administratīvā soda uzlikšanu apstrīd visbiežāk tāpēc, ka administratīvā soda nomaksa darba devēju finansiāli ietekmē vistiešāk. Turklāt, pēc administratīvo sodu noteikšanas kritēriju jeb Sodū vadlīniju ieviešanas Darba inspekcijas amatpersonu piemēroto administratīvo naudas sodu summu lielums ir pieaudzis.

Kopumā no 2011.gada izskatītajām lietām 76,4% apstrīdēto administratīvo aktu pilnībā atstāti spēkā, bet pilnībā atcelti tikai 6,6%. Pilnībā atcelto administratīvo aktu īpatsvars 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājies par 2,1%. Jāatzīmē, ka atcelto vai daļēji atcelto rīkojumu īpatsvars no kopējā apstrīdēto un izskatīto rīkojumu skaita ir visai augsts – 35,7%.

Jānorāda, ka 7 gadījumos apstrīdēšanas iesniegumi atstāti bez izskatīšanas, pieņemot par to attiecīgu lēmumu. Pamatā minētie lēmumi pamatoti ar apstrīdēšanas termiņa nokavējumu vai atbilstošas pārstāvības noformēšanas trūkumu.

Par 2011.gadā Darba inspekcijas direktora pieņemtajiem lēmumiem Administratīvajā rajona tiesā tika iesniegti 130 pieteikumi (skat. *11.tabulu*), kas ir par 64,6% vairāk kā 2010.gadā. Lielākā daļa no pieteikumiem – 88,5% - bija par lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu.

11.tabula: Informācija par 2011.gadā Administratīvajā tiesā iesniegtajiem pieteikumiem par Darba inspekcijas amatpersonu izdotajiem administratīvajiem aktiem un faktisko rīcību

	Skaits kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)
Administratīvajā tiesā iesniegtie pieteikumi	130	115	6	6	3

2011.gadā Administratīvajā tiesā (kopā visās instancēs) pieņemti 76 nolēmumi, kas ir par 20,6% vairāk kā 2010.gadā, no tiem 61 - Administratīvajā rajona tiesā, 12 – Administratīvajā apgabaltiesā un 3 - Augstākajā tiesā (skat. *12.tabulu*).

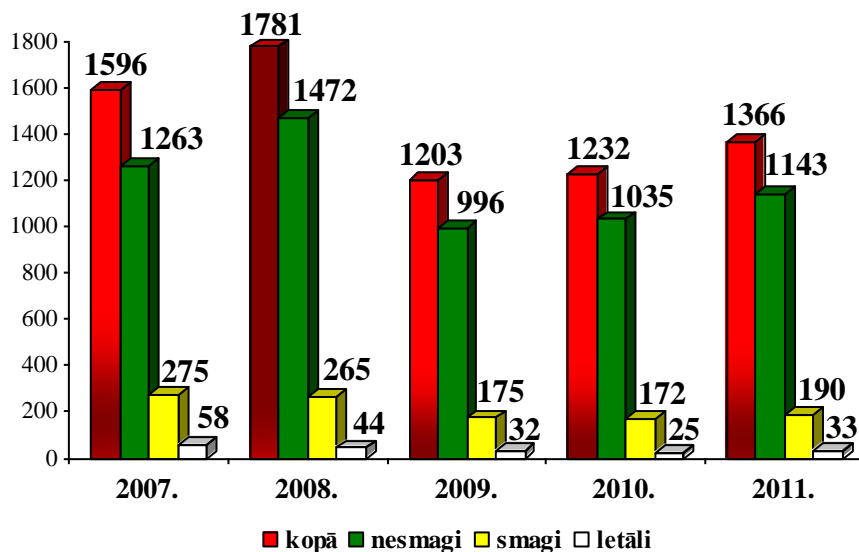
12.tabula: 2011.gadā spēkā stājušies tiesas spriedumi lietās, kurās kā atbildētājs ir Darba inspekcija
(t.sk. lietās, kas ierosinātas pirms atskaites perioda)

	Skaitis kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaiemes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Spēkā stājies tiesas spriedums	76	58	7	3	3	5
<i>t.sk.:</i>						
Administratīvā rajona tiesa	61	48	4	2	3	4
Administratīvā apgabaltiesa	12	10	2			
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments	3		1	1		1
<i>no tiem:</i>						
atstāti spēkā	51	41	4	3	2	1
pilnībā atcelti	12	8	1			3
atcelti daļā	3	3				
grozīti	3	3				
uzlikts par pienākumu veikt atkārtotu lietas izskatīšanu, izdot administratīvo aktu	1		1			
atstāts bez izskatīšanas	1		1			
tiesvedība izbeigta	1				1	
nodots atpakaļ apgabaltiesai atkārtotai izskatīšanai	1					1
atbrīvots no administratīvās atbildības, izsakot mutvārdu aizrādījumu	3	3				

Ar 51 nolēmumu Administratīvā tiesa Darba inspekcijas izdotos administratīvos aktus ir atstājusi spēkā, 1 gadījumā tiesvedība izbeigta un 1 – pieteikums atstāts bez izskatīšanas, kas faktiski nozīmē, ka Darba inspekcijas izdotais administratīvais akts paliek spēkā. Darba inspekcijas izdotie administratīvie akti pilnībā atcelti 12 gadījumos, bet 3 gadījumos atcelti daļā. 1 gadījumā Administratīvā tiesa Darba inspekcijai uzlikusi pienākumu veikt jaunu lietas izskatīšanu un izdot jaunu administratīvo aktu. 3 gadījumos tiesa mainījusi sodu un izteikusi mutvārdu aizrādījumu darba devējam, jo pārkāpums ir bijis maznozīmīgs, taču pārkāpuma faktu Darba inspekcija ir pierādījusi. Kopumā jāsecina, ka pārsvarā darba devēju pieteikumi tiesai ir atzīti par nepamatotiem.

2.5.3. 2011.gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija⁵

Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošās informācijas 2011.gadā valstī nelaimes gadījumos darbā cieta 1366 nodarbinātie, no tiem 33 gāja bojā un 190 guva smagas traumas. Salīdzinot ar 2010.gadu, 2011.gadā kopējais nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits ir palielinājies par 10,9%, smagi cietušo skaits – par 10,5% un bojā gājušo skaits – par 32% (skat. 17.attēlu).

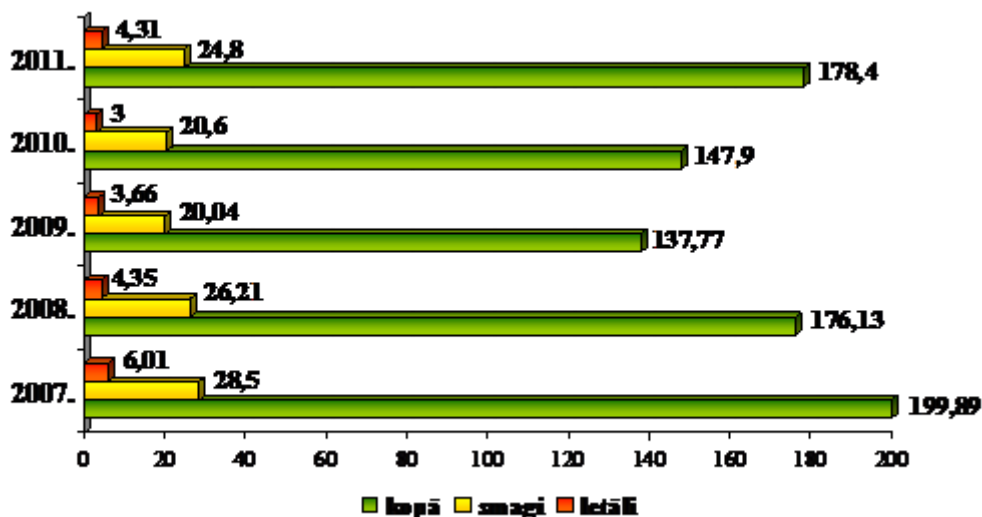

17.attēls: Nelaimes gadījumu darbā skaita dinamika (2007. – 2011.)

Ekonomiskās lejupslīdes apstākļos viens no veidiem, kā uzņēmumi centās maksimāli ietaupīt, bija izdevumu, kas paredzēti darba aizsardzības sistēmas funkcionēšanai, samazināšana. Līdz ar ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos visās tautsaimniecības nozarēs pieaug arī nelaimes gadījumu darbā risks, jo darba aizsardzības sistēmas atjaunošana nav uzņēmumu prioritāte. Nesakārtotā un bīstamā darba vide nereti vienlaikus ir saistīta arī ar neregistrētās nodarbinātības pieaugumu. Ja nodarbinātie piekrīt strādāt bez darba līguma, tad likumsakarīgi, ka arī darba apstākļi viņam ir nesvarīgi. Nelaimes gadījumi darbā ir viens no redzamākajiem nesakārtotas darba vides rādītājiem. 2011.gada nelaimes gadījumu statistika liecina, ka nozarēs, kurās visvairāk notikuši nelaimes gadījumi darbā, tiek atklāti arī visvairāk neregistrēti nodarbināto – būvniecībā, apstrādes rūpniecībā, transporta un uzglabāšanas nozarē, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā.

Jāatzīmē, ka arī uz 100 000 nodarbinātajiem būtiski ir pieaudzis gan kopējais cietušo, gan smagi cietušo, gan bojā gājušo skaits (skat. 19.attēlu). Viens no iemesliem minētajam pieaugumam ir arī nodarbināto skaita samazināšanās Latvijā 2011.gadā. Salīdzinot ar 2010.gadu, nodarbināto skaits 2011.gadā pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem ir samazinājies par 8%.

⁵ Statistiskā informācija par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem 2011.gadā apkopota 1.pielikumā.

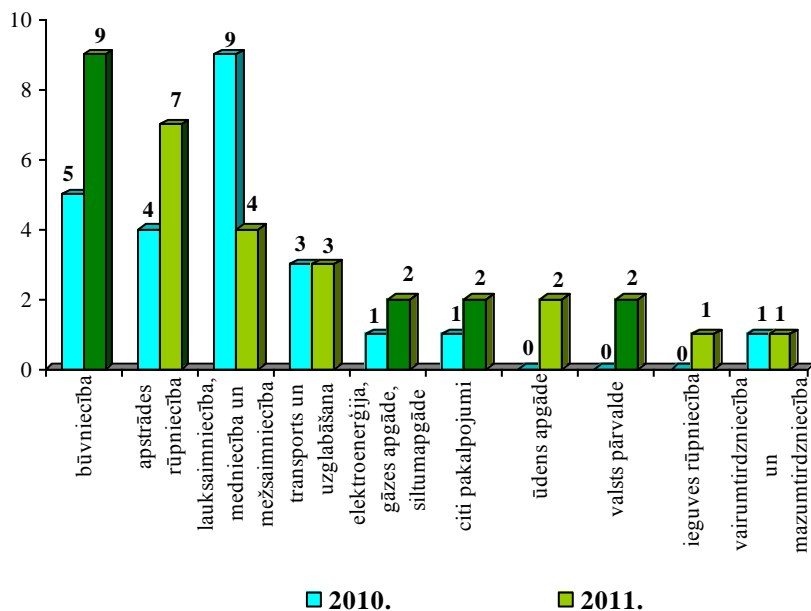
19.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2007. – 2011.)

Analizējot notikušo nelaimes gadījumu darbā skaitu pa nozarēm, jāsecina, ka 2011.gadā visvairāk nelaimes gadījumi notikuši apstrādes rūpniecībā (27%). Savukārt, no apstrādes rūpniecības nozarē notikušajiem negadījumiem vislielākais skaits ir bijis tieši kokapstrādē – 27%.

Otrs lielākais nelaimes gadījumu skaits reģistrēts transporta un uzglabāšanas nozarē (14%), tomēr, salīdzinot ar 2010.gadu, šajā nozarē notikušo nelaimes gadījumu skaits ir samazinājies par 10%.

Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē, kā arī būvniecībā katrā reģistrēti 10% no 2011.gadā notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā.

2011.gadā letāli nelaimes gadījumi darbā visvairāk notikuši būvniecībā. Salīdzinot ar 2010.gadu, letālo nelaimes gadījumu skaits būvniecībā pieaudzis par 80% (skat. 20.attēlu). Visbiežāk būvniecībā nodarbinātie gāja bojā, veicot demontāžas darbus, ēkas renovācijas darbus, kā arī, veicot darbus tranšejās, saistībā ar ūdensvadu un kanalizācijas trases izbūvi. Lielākoties, bojā gājušo darba stāžs bija līdz 1 gadam (56%), bet letālo nelaimes gadījumu galvenie cēloņi bijuši saistīti ar darba aizsardzības instrukciju neievērošanu, nepietiekošu apmācību un kontroli par darba aizsardzības prasību ievērošanu, nodarbinātā atrašanos bīstamajā zonā, kā arī kolektīvo aizsardzības līdzekļu nepielietošanu tranšeju nostiprināšanai (piemēram, sānu sienu nenostiprināšana).

20.attēls: Nelaiemes gadījumos darbā bojā gājušo skaita sadalījums pa nozarēm (2010., 2011.)

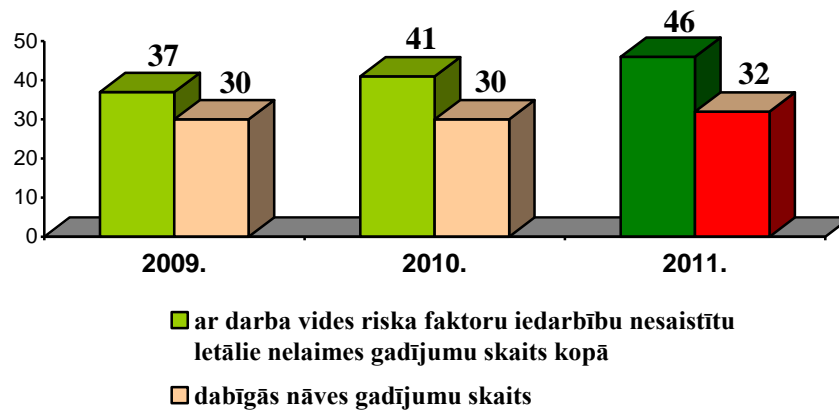
Lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības nozarē notikušo letālo nelaiemes gadījumu darbā skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 56%. Kā viens no būtiskiem faktoriem letālo nelaiemes gadījumu darbā skaita samazinājumam šajā nozarē ir jāmin 2011.gada pavasarī, jau pirms lauksaimniecības sezonas darbu uzsākšanas, Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācību un pētījumu saimniecībā „Vecauce” Darba inspekcijas rīkotais informatīvi izglītojošais seminārs lauksaimniecības nozarē nodarbinātajiem, kura laikā lauksaimniecības nozares pārstāvji tika informēti par būtiskākajiem riskiem, normatīvo dokumentu prasībām, nozīmīgākajiem darba drošības un veselības jautājumiem darbā ar lauksaimniecības tehniku, kā arī tika parādīti piemēri par raksturīgākajiem, lauksaimniecībā notikušajiem nelaiemes gadījumiem darbā u.c. Savukārt, 2011.gada rudenī, lauksaimniecības darbu intensīvākajā periodā, tika īstenota tematiskā pārbaude lauksaimniecībā (plašāk skat. 1.4.2.nodaļu). Pēc tematiskās pārbaudes rezultātu apkopošanas Daugavpilī sadarbībā ar Latvijas Zemnieku federāciju tika rīkots seminārs lauksaimniekiem, lai diskutētu par svarīgākajiem darba aizsardzības jautājumiem.

2011.gadā 63,5% notikušo nelaiemes gadījumu darbā cēlonis bija darba drošības prasību neievērošana no darbinieku puses, t.sk., darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošana, darba drošības aprīkojuma nepielietošana, pildot darba pienākumus, nepietiekoša uzmanība, darbs alkohola reibumā u.c. Kā piemēru, kad nodarbinātais gājis bojā, veicot darbu alkohola reibumā (3,11‰), kā arī nav ievērojis darba drošības instrukcijas un darba kārtības noteikumus, var minēt gadījumu būvobjektā, kurā, veicot ēkas renovācijas darbus (tika veikta dekoratīvā apmetuma uzvilkšana fasādei), būvstrādnieks nokrita no sastatnēm.

10,8% nelaiemes gadījumu darbā cēlonis bija trūkumi darba organizācijā, t.sk., neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība par darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem, nepietiekoša kontrole par darba drošības prasību ievērošanu un neapmierinoša darba vietas izveidošana un darba telpu uzturēšana; 5,5% - ceļu satiksmes noteikumu neievērošana, savukārt, 5,4% - vardarbība (uzbrukumi) darba vietā vai pildot darba pienākumus.

Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošās informācijas 2011.gadā tika izmeklēti 46 letāli nelaiemes gadījumi darbā, kas nebija saistīti ar darba vides faktoru iedarbību, no tiem 32 gadījumos (69,6%) tika sagatavots Akts par nelaiemes gadījumu darbā, atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumu Nr.950 „Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 35.² punktam, kurā noteikts, ka Darba inspekcija, ņemot vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās sniegto atzinumu, izvērtē nelaiemes gadījuma

cēloņus un secina, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Tas nozīmē, ka nodarbinātais miris darba vietā, tā sauktajā „dabīgajā nāvē”. Citi 2011.gadā notikušie letālie nelaimes gadījumi, kas nebija saistīti ar darba vides riska faktoru iedarbību, bija darbs alkohola reibumā, pašnāvība, nelaimes gadījumi, kas notika pirms vai pēc darba laika u.c. Jāatzīmē, ka „dabīgās nāves” gadījumu skaits 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palielinājies par 6,7% (skat. 21.attēlu).

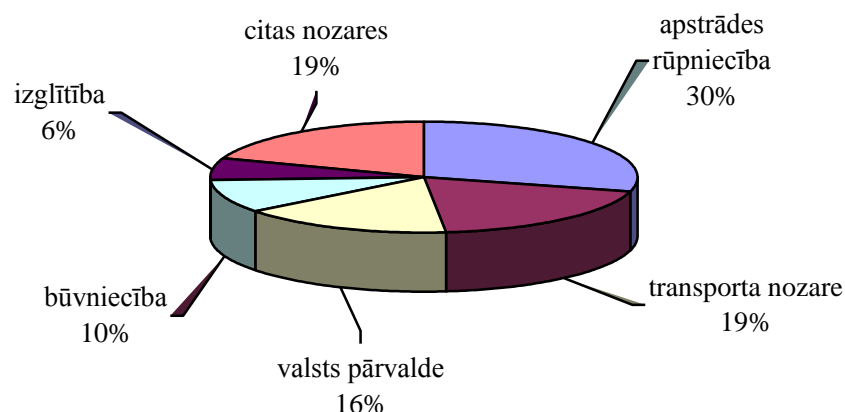

21.

attēls: Letālo nelaimes gadījumu, kas nav saistīti ar darba vides riska faktoru iedarbību, skaita dinamika (2009. – 2011.)

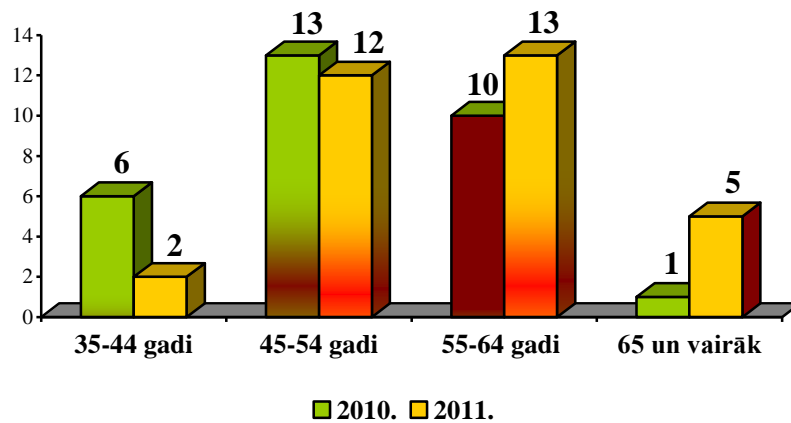
Aroda un radiācijas medicīnas centra komisijas un Tiesu medicīnas ekspertīzes sniegtajos atzinumos kā galvenais nāves cēlonis iepriekš minētajos gadījumos tika norādīta strauja veselības stāvokļa pasliktināšanās, kas pārsvarā saistīta gan ar hroniskām, gan akūtām sirds un asinsvadu slimībām.

2011.gadā vislielākais „dabīgās nāves” gadījumu skaits tika reģistrēts apstrādes rūpniecības un transporta nozarē (skat. 22. attēlu). Jāpiebilst, ka starp nozarēm, kurās visvairāk reģistrēti „dabīgās nāves” gadījumi, ir ierindojusies arī valsts pārvalde. Galvenokārt, tie bijuši nelaimes gadījumi ar nodarbinātajiem, kuri tika nodarbināti Nodarbinātības Valsts aģentūras projekta „Apmācības darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai, ja darba devējs ir pašvaldība” ietvaros. Piemēram, tīrot ielu, nodarbinātajam pēkšņi kļuva slikti un ceļā uz slimnīcu viņš nomira u.c.

22.attēls: 2011.gadā sagatavoto Aktu par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem, kas nav saistīti ar darba vides faktoru iedarbību („dabīgās nāves”) skaita sadalījums pa nozarēm

Statistikas dati liecina, ka „dabīgās nāves” gadījumi 2011.gadā visvairāk notikuši ar nodarbinātajiem vecumā grupā no 55 – 64 gadiem (40,6%) un vecuma grupā no 45 – 54 gadiem (37,5%) (skat. 23.attēlu).

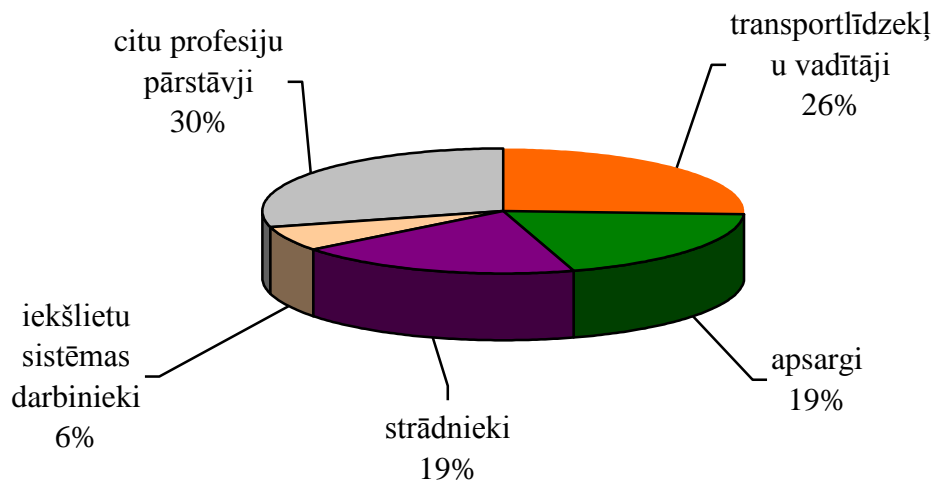
23.attēls: Nelaiemes gadījumos darbā, kas nav saistīti ar darba vides faktoru iedarbību („dabīgās nāves”) mirušo skaita sadalījums pa vecuma grupām (2010. – 2011.)

Nelaiemes gadījumos darbā, kas nav saistīti ar darba vides faktoru iedarbību, „dabīgā nāvē” mirušo statistika rada pamatu ļoti nopietnam satraukumam, jo darba vietās mirst arī gados jauni nodarbinātie. Tas liek domāt, ka „dabīgā nāvē” darbā varētu būt saistīta ar dažādu ilgstošu psihosociālo darba vides faktoru iedarbību, piemēram, ilgstošām darba stundām bez regulāriem atpūtas pārtraukumiem, virsstundu darbu un smagu fizisku darbu, kā arī stresu u.c. Diemžēl, kā norāda arī Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās, lielākoties, ir grūti un pat neiespējami pierādīt „dabīgās nāves” gadījuma cēloņa tiešo saistību ar darba vides negatīvo ietekmi uz mirušā nodarbinātā veselību un dzīvību. 2011.gadā tomēr ir reģistrēts pirmais gadījums, kad par „dabīgās nāves” gadījuma cēloni tika atzīta pārslodze (liels darba apjoms, intensīvs darba temps visu darba dienu), kā rezultātā saasinājās hroniskas veselības problēmas un nodarbinātais darbavietā nomira.

2011. gadā visbiežāk „dabīgās nāves” gadījumi reģistrēti ar šādu profesiju pārstāvjiem (skat. 24.attēlu):

- ✓ transportlīdzekļu vadītājiem (automašīnu, traktora, tramvaja, vilciena u.c.);
- ✓ apsargiem (apsardzes darbinieks, sabiedriskās kārtības sargs u.c.);
- ✓ strādniekiem (gadījuma darbu strādnieks, palīgstrādnieks, labiekārtošanas darbu strādnieks, būvstrādnieks, noliktavas darbinieks);
- ✓ iekšlietu sistēmas darbiniekiem (policijas inspektors, cietuma uzraudzības inspektors);
- ✓ citu profesiju pārstāvjiem (skolotājs, informācijas tehnoloģiju analītiķis, velkoņa kapteinis, ķirurgs, sētnieks u.c.).

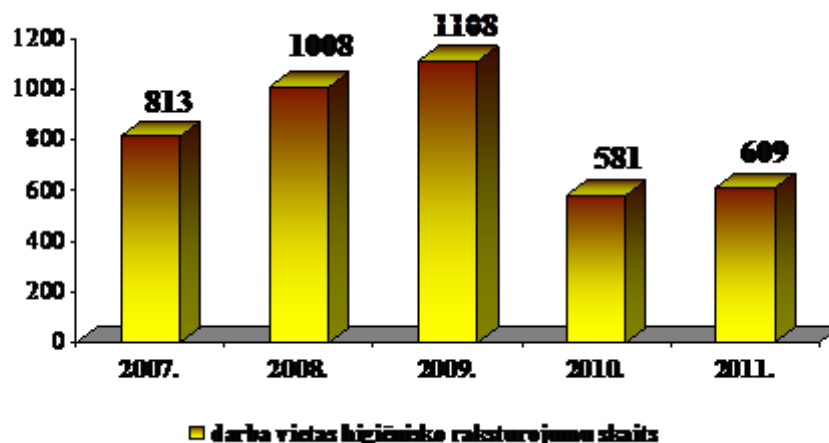

24.attēls: Nelaiemes gadījumos darbā, kas nav saistīti ar darba vides faktoru iedarbību („dabīgās nāves”) mirušo skaita sadalījums pa profesijām

Nemot vērā iepriekš minēto, Darba inspekcija aicina darba devējus vairāk aktualizēt darba drošības un veselības aizsardzības jautājumus uzņēmumā, uzmanību pievēršot darba vides riska faktoru noteikšanai, normatīvo aktu prasību ievērošanai, kā arī nodarbināto darba apjoma, intensitātes, stresa u.c. faktoru esamībai darba vietās, kas negatīvi var ietekmēt nodarbinātā veselību un radīt neatgriezeniskas sekas.

2.5.4. 2011.gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze⁶

Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). 2011.gadā, pamatojoties uz Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās un arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 609 darba vietas higiēniskos raksturojumus (skat. 25.attēlu).

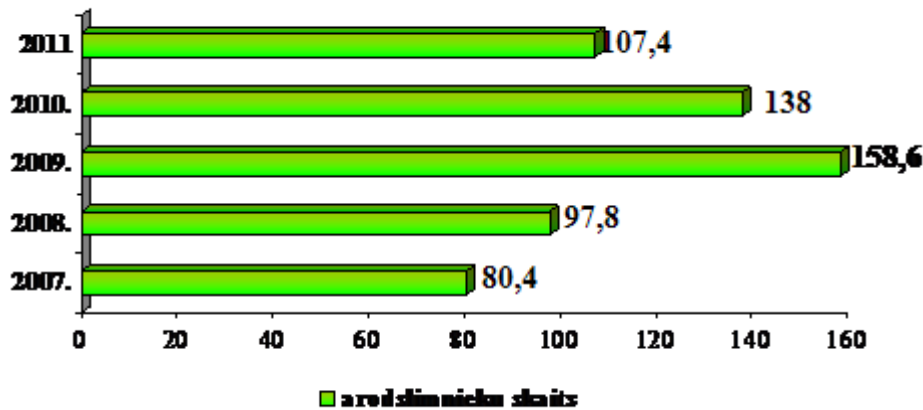
25.attēls: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2007. – 2011.)

2011.gadā sagatavoto DVHR skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, ir pieaudzis par 4,8%. Kaut arī sagatavoto DVHR skaita pieauguma tendence ir ļoti neliela, tomēr var prognozēt, ka turpmāk tā pamazām pieaugs. Tas skaidrojams ar nodarbināto veselības stāvokļa

⁶ Statistiskā informācija par pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem 2011.gadā apkopota 2.pielikumā.

pasliktināšanos, finansiālo situāciju valstī un nodarbināto vēlmi un iespēju saņemt papildus sociālās garantijas no valsts, tādējādi nodrošinot sev papildus ienākumus.

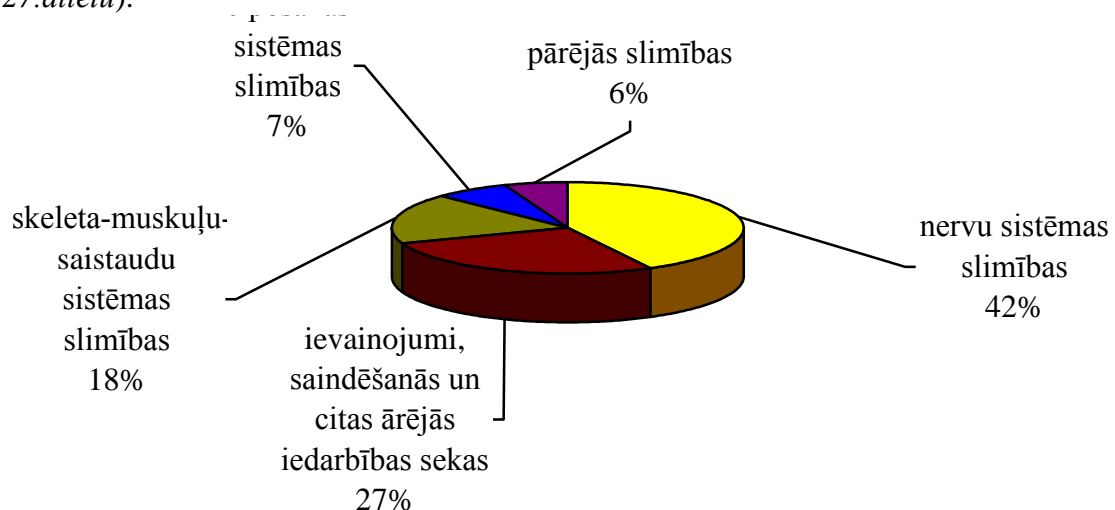
2011.gadā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits uz 100 000 nodarbinātajiem, salīdzinot ar 2010.gadu, ir būtiski samazinājies – par 22,2% (skat. 26.attēlu). Tas skaidrojams ar nodarbināto vēlmi turpināt darba attiecības un atteikšanos no ārstēšanās iespējām, kā rezultātā bieži vien nodarbināto veselības stāvoklis turpina pasliktināties.

26.attēls: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 nodarbinātajiem (2007.-2011.)

2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, nozares, kurās visvairāk apstiprināti pirmreizējie arodslimnieki, ir palikušas nemainīgas. Vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits ir apstrādes nozarē – 23,8% (196 arodslimnieki), transporta un uzglabāšanas nozarē – 21,9% (180) un veselības un sociālās aprūpes nozarē – 14,1% (116).

Visbiežāk konstatētās arodslimības pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palikušas nemainīgas. Visvairāk konstatētas nervu sistēmas slimības – 42%, ievainojumi, saindēšanās un citas ārējās iedarbības sekas (piemēram, vibrācijas slimība u.c.) – 27% un skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 18% (skat. 27.attēlu).

27.attēls: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits 2011.gadā sadalījumā pa slimību grupām pēc 10.Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikatora

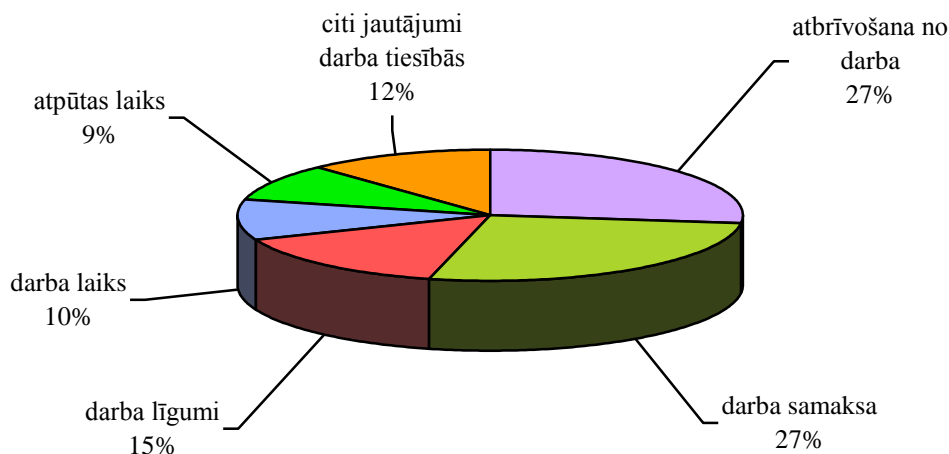
Gan Darba inspekcijas amatpersonas, gan Aroda un radiācijas medicīnas centra komisijas ārsti ir novērojuši tendenci, ka nodarbinātajiem (potenciālajiem arodslimniekiem) OVP nereti tiek veiktas formāli, t.i., izmeklējumi saistībā ar veselības stāvokļa novērtēšanu tiek veikti pavirši vai netiek veikti vispār. Līdz ar to potenciālie arodslimnieki pēc medicīniskās

palīdzības vēršas novēloti, kā rezultātā būtiski tiek ietekmētas nodarbinātā darbaspējas un dzīves kvalitāte.

2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

Būtisku darbu Darba inspekcijas amatpersonas veic, konsultējot visus interesentus gan Darba inspekcijas birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā, gan pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālruni, gan elektroniski. 2011.gadā sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, ir pieaudzis par 4,4%. Tas ļauj secināt, ka Darba inspekcijas konsultēšanas darba strauja pieauguma tendence, kas sākās 2008.gada otrajā pusgadā un bija saistīta ar ekonomisko procesu aktivitātes būtisko samazinājumu, ir mazinājusies, jo ekonomiskā situācija Latvijā ir stabilizējusies. Taču problēmsituācijās gan nodarbinātie, gan darba devēji vēršas Darba inspekcijā pēc informatīva atbalsta, lai uzzinātu par savām tiesībām, pienākumiem vai iespējām konkrētā situācijā, un, nepieciešamības gadījumā, saņemtu arī tiesisku palīdzību. 2011.gadā no visiem Darba inspekcijas sniegto konsultāciju saņēmējiem 59,3% bija nodarbinātie, 37,6% - darba devēji, 3,1% - citi interesenti.

2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, pa tālruni sniegto konsultāciju skaits palielinājies par 14,9%. Konsultācijās pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālruni kopā tika sniegtas atbildes uz 43232 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 38409 (skat. 28.attēlu), bet darba aizsardzību – 4288 un par citiem jautājumiem – 535.

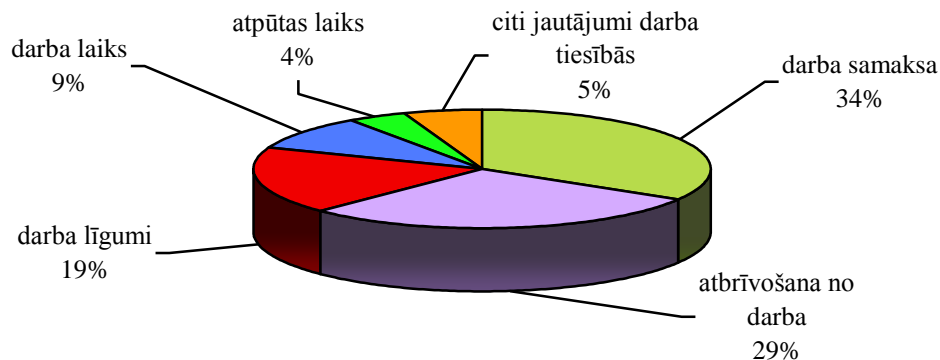

28.attēls: 2011.gadā darba tiesisko attiecību jautājumos pa konsultatīvo tālruni sniegto konsultāciju skaita sadalījums

Salīdzinot ar 2010.gadu, 2011.gadā visvairāk pieaudzis konsultāciju skaits par atpūtas laiku - par 37,9%, par darba līgumiem - par 25,4%, par darba laiku – par 24,3%, bet par darba samaksu – par 18,6%.

Savukārt, konsultāciju skaits pa konsultatīvo tālruni darba aizsardzības jomā, salīdzinot ar 2010.gadu, pieaudzis par 23,9%. Konsultācijas darba aizsardzībā visvairāk sniegtas par jautājumiem, kuru risinājumi vistiešākajā veidā skar nodarbināto darba drošību un veselības aizsardzību darba vietās – par darbā notikušu nelaimes gadījumu izmeklēšanu (1022), par OVP un arodveselības jautājumiem (770), par darba vides risku novērtēšanu (696), par darba aizsardzības sistēmas organizēšanu uzņēmumā (685) un par nodarbināto apmācību un instruktāžu (493) u.c.

2011.gadā Darba inspekcijas birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā pavisam sniegtas atbildes uz 15240 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 12602 (skat. 29.attēlu), bet darba aizsardzību – 2608 un par citiem jautājumiem – 30.

29.attēls: 2011.gadā apmeklētāju pieņemšanas laikā darba tiesisko attiecību jautājumos sniegto konsultāciju skaita sadalījums

Birojos sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 16,8%. Minētā tendence saglabājas jau otro gadu pēc kārtas. Tas, galvenokārt, saistīts ar otras konsultatīvā tālruņa līnijas ieviešanu 2010.gada maijā, kas radīja klientiem lielākas iespējas operatīvi noskaidrot sev interesējošo jautājumu, piezvanot pa tālruni, nevis dodoties uz kādu no Darba inspekcijas birojiem.

2011.gadā Darba inspekcijas amatpersonas elektroniski atbildējušas uz 703 jautājumiem, no tiem 674 – darba tiesisko attiecību jomā.

Darba inspekcijas sniegto konsultāciju tematiskais sadalījums liek secināt, ka arī 2011.gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk interesējošie jautājumi bijuši par atbrīvošanu no darba un darba samaksu, kā arī darba līgumiem. Tas ir likumsakarīgi, jo tie ir darba tiesisko attiecību aspekti, kuru risinājumi konkrētajā brīdī un arī nākotnē nepastarpināti ietekmē gan nodarbināto personīgo finanšu situāciju, gan darba tiesiskās attiecības ar darba devēju. Tādēļ problēmsituācijās, galvenokārt, nodarbinātie vērsās Darba inspekcijā pēc padoma, lai detalizēti uzzinātu par savām tiesībām un iespējām konkrētos jautājumus atrisināt pēc iespējas operatīvāk un sev labvēlīgāk.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir veicināt sociālo dialogu un veikt pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un nodarbinātajiem, nepieciešamības gadījumā pieaicinot darbinieku pārstāvjus. Darba inspekcija, saskaroties ar sarežģītām un grūti risināmām konfliktsituācijām uzņēmumos, aicināja puses risināt to sociālā dialoga ietvaros. Sociālais dialogs tika orientēts uz nodarbinātībai aktuālu sociālo un ekonomisko jautājumu izskatīšanu, kas izriet no radušās konfliktsituācijas.

Jāatzīmē, ka trīspusējais sociālais dialogs, kurā piedalās darba devēja, darbinieku un valsts institūcijas pārstāvji iegūst arvien lielāku nozīmi un nereti ir veiksmīgs risinājums domstarpību līdzsvarošanā. 2011.gadā Darba inspekcija organizēja 26 sociālos dialogus, kas ir par 36,8% vairāk kā 2010.gadā. 2011.gadā organizētajos sociālajos dialogos kā trešā puse piedalījās arī 9 konkrētā uzņēmuma arodbiedrību pārstāvji. Sociālā dialoga rezultātā pieņemtie lēmumi tiek pildīti 21 gadījumā, 4 gadījumos - tiek pildīti daļēji, bet 1 – netiek pildīti.

Uzņēmuma līmenī visbiežāk tika risināti jautājumi, kas saistīti ar nodarbināto atalgojumu, summētā darba laika uzskaiti, atbrīvošanu no darba, par papildatvaļinājuma piešķiršanu nodarbinātajiem ar īpašu risku vai īpašiem darba apstākļiem, atstādināšanu no darba, dīkstāvi un tās apmaksu, pedagogu darba samaksas jautājumiem, slimības lapu apmaksu, par izdevumu atlīdzināšanu saistībā ar darba brauciena laikā notikušu nelaimes gadījumu u.c. Neskatoties uz principiāli atšķirīgām interesēm starp dialogā iesaistītajām pusēm, sarunu process vairākumā gadījumu noritēja veiksmīgi, saglabājot savstarpēji lietišķas attiecības. Sociālā dialoga dalībnieki tika orientēti uz klausīt sarunu partneri, izprast atšķirīgas intereses, izskaidrot katram savas intereses. Sarunu pušu attiecības, pēc iespējas, tika virzītas uz saprātīgu risinājumu, kas maksimāli atbilstu abu pušu interesēm, tainīgi risinot radušos

konfliktu. Sarunu procesā dažreiz atklājās arī tas, ka konkrētajā uzņēmumā ne vienmēr tiek ievērotas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu prasības.

Izvērtējot notikušo sociālo dialogu norises, var secināt, ka salīdzinoši vieglāk debatēt un rast visām pusēm pieņemamu risinājumu ir gadījumos, kad uzņēmumā ir stabila arodbiedrība, pārdomāti izstrādāts koplīgums un savlaicīga informācijas pieejamība visām pusēm. Uzņēmumos, kuru nodarbinātie ir no dažādām arodbiedrībās, lielākās domstarpības ir tieši starp pašām arodbiedrībām, kas nevar vienoties par kopējām prasībām un viedokli.

2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu likumu un MK noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” (19.07.2005., turpmāk MK not. Nr.532) Darba inspekcijas amatpersonas 2011.gadā piedalījās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu objektu apsekošanā un šo uzņēmumu sagatavoto dokumentu (drošības pārskatu, rūpniecisko avāriju novēršanas programmu) izvērtēšanā. Darba inspekcijas amatpersonas uzņēmumus pārbaudīja Valsts darba inspekcijas likumā noteiktās kompetences ietvaros.

Pārbaudes tika veiktas saskaņā ar Vides valsts dienesta Uzraudzības departamenta apstiprināto 2011.gada Inspekcijas programmu (skat. 13.tabulu).

13.tabula: Paaugstinātas bīstamības objektu pārbaudes 2011.gadā
(sadalījums pa reģioniem)

RVDI	Naftas produkti	Gāze	Minerāl-mēslojums	Amonjaks	Ķīmiskās vielas	kopā
Rīga	3	3	1		3	10 (36%)
Zemgale	1		2		2	5 (18%)
Kurzeme	4	2		1	1	8 (29%)
Vidzeme	1	2			1	4 (14%)
Latgale		1				1 (3%)
kopā	9 (32%)	8 (29%)	3 (11%)	1 (3%)	7 (25%)	28

Par konstatētajiem pārkāpumiem uzņēmumiem ir izsniegti 17 rīkojumi, kuros kopā konstatēti 102 pārkāpumi (vidēji vienā rīkojuma – 6 pārkāpumi). Darba inspekcijas amatpersonas savas kompetences ietvaros uzņēmumos pārbaudīja darba tiesību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu.

2.5.7. Streiku norises uzraudzība

Atbilstoši Streiku likumam, Streika komitejai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms streika uzsākšanas Darba inspekcijā ir jāiesniedz streika pieteikums. 2011.gadā Darba inspekcijā neviens streiks netika pieteikts.

2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.6.1. Iekšējā kontrole

2011.gadā eksperts iekšējās kontroles jautājumos savu darbību veica saskaņā ar Darba inspekcijas darba plānu 2011.gadam, īstenojot šādus uzdevumus:

- ✓ izvērtēja iekšējās kontroles sistēmu, realizējot kompleksās RVDI pārbaudes;
- ✓ izvērtēja dažādu risku ietekmi uz darba procesa organizāciju RVDI, veicot atsevišķas mērķpārbaudes;
- ✓ sniedza konsultācijas Darba inspekcijas struktūrvienību vadītājiem par kontroles metožu pielietošanu ikdienas darbībās.

Lai uzlabotu Darba inspekcijas darbības efektivitāti un kvalitāti, tika veiktas 7 kompleksās RVDI pārbaudes, kuru mērķis bija pārlicināties un novērtēt, cik efektīvi darbojas iekšējās kontroles mehānisms struktūrvienībās, nodrošinot amatpersonu metodiski pamatotu rīcību saskaņā ar darba plāniem, kā arī sistemātiskas inspicēšanas procesa norises un kvalitatīvas darba dokumentācijas nodrošināšanu RVDI, atbilstoši Darba inspekcijai deleģētajām funkcijām. Pārbažu rezultātā Darba inspekcijas un RVDI vadībai tika sniegti 43 priekšlikumi procesu un procedūru pilnveidošanai.

Būtiski ir izcelt vairākus pasākumus, kas gada laikā tika īstenoti RVDI, pamatojoties uz ikgadējā ierēdņu novērtēšanā analizētajiem priekšlikumiem. 2011.gadā RVDI vadītāji rūpīgi izvērtēja savu padoto komunikācijas spējas un profesionalitāti, sniedzot konsultācijas gan pa tālruni, gan klātienē birojos, kā rezultātā konsultāciju sniegšana, kas ir gan profesionāli, gan psiholoģiski complicēts uzdevums, tika deleģēta konkrētām RVDI amatpersonas, kuras bija vispiemērotākās minētajam darbam. Tāpat visās RVDI 2011.gadā regulāri notika inspektoru zināšanu testēšana par dažādu ārējo un iekšējo normatīvo aktu prasību izpratni un pielietojumu ikdienas darbībās, iniciējot atsevišķu Darba inspekcijas reglamentējošo kārtību aktualizācijas nepieciešamību. Vienlaicīgi turpinājās darbs pie administratīvo aktu un atbildes vēstuļu noformēšanas kvalitātes nepārtrauktas kontroles nodrošināšanas, pielietojot „četrus” vai „sešus” acu principu, kā arī vienotu principu ievērošanas visās RVDI administratīvās lietas noformēšanā un uzglabāšanā.

Īstenojot Darba inspekcijas prioritāti saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, RVDI izvērtēja un iespēju robežās izveidoja inspektoru, kuri spēj strādāt kopā pēc psiholoģiskās saderības, var viens otru profesionāli papildināt un nepieciešamības gadījumā arī aizstāt, komandas.

2011.gadā tika organizēts darba seminārs RVDI struktūrvienību vadītājiem - galvenajiem valsts inspektoriem „Iekšējās kontroles principi – problēmas, risinājumi, labā prakse”, kura mērķis bija veicināt RVDI darbības efektivitāti Darba inspekcijas stratēģisko mērķu sasniegšanā un nodrošināt vienādu kontroles veidlapu ieviešanu visās RVDI un vienotu iekšējās kontroles reģistru. Pamatojoties uz semināra laikā apkopoto labo praksi, un, diskutējot, izteiktajiem viedokļiem par turpmāko kontroles procesa pilnveidošanu, kolektīvi tika apstiprinātas sešas iekšējās kontroles veidlapu formas un izdots Darba inspekcijas vadības rīkojums par inspektoru ikdienas darba plānošanu un e-kalendāru aizpildīšanu.

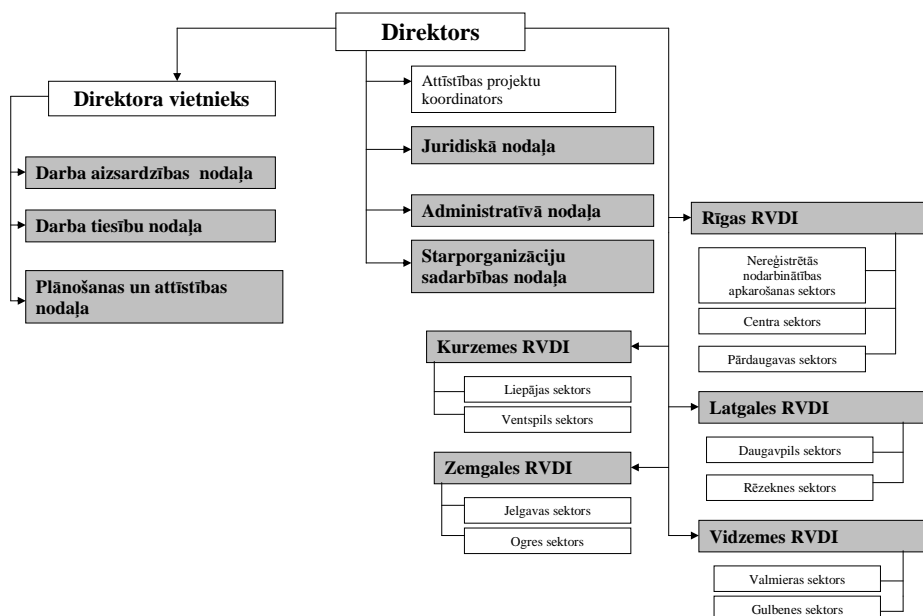
Atskaites periodā papildus tika veiktas 11 neplānotas pārbaudes saistībā ar uzticības tālrunī sniegto informāciju vai pēc citu institūciju pieprasītās informācijas par iespējamiem darbības riskiem atsevišķu Darba inspekcijas amatpersonu ikdienas darbā. Pārbažu laikā tika analizēta amatpersonu dokumentētā faktiskā rīcība, administratīvo aktu būtība un to atbilstība normatīvo aktu prasībām, kā arī veiktas neatkarīgas (pārbaudi veic citas RVDI inspektors), atkārtotas pārbaudes uzņēmumos un objektos. Pārbažu rezultātā nereti nācās secināt, ka klienti emocionāli reaģē uz faktu, ka Darba inspekcijas amatpersonas savu likumīgo pilnvaru robežās nespēj atrisināt konkrētās sūdzības pēc būtības, līdz ar to neapmierinātais klients izmanto iespēju izteikt aizdomas par inspektoru pretlikumīgu darbību vai bezdarbību.

2.6.2. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru veido Darba inspekcijas pārvalde un piecas RVDI. 2011.gadā, lai samazinātu administratīvās izmaksas, taupīgi un optimāli izlietotu piešķirto valsts budžeta finansējumu, kā arī efektīvi pildītu Valsts darba inspekcijas likumā noteiktos uzdevumus, tika veiktas vairākas strukturālās izmaiņas:

- ✓ tika izveidota Starporganizāciju sadarbības nodaļa, uz kuru no Plānošanas un attīstības nodaļas tika pārcelta sabiedrisko attiecību speciālista amata vieta un galvenā speciālista starptautiskās sadarbības jautājumos amata vieta;
- ✓ tika likvidēta auditora amata vieta, izveidota eksperta iekšējās kontroles jautājumos amata vieta, kas tika iekļauta Plānošanas un attīstības nodaļā;
- ✓ ERAF projekta vadītāja amata vieta no Administratīvās nodaļas tika pārcelta uz Plānošanas un attīstības nodaļu;
- ✓ sakarā ar LM IT funkciju centralizāciju ar 2011.gada 1.jūliju 3 Darba inspekcijas IT speciālistu amata vietas tika nodotas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai.

Darba inspekcijas struktūra 2011.gadā pēc reorganizācijas redzama 30.attēlā.

30.attēls: Darba inspekcijas struktūra

RVDI uzraudzības teritorijas redzamas 31.attēlā.

Zemgales RVDI

Latgales RVDI

31. attēls: RVDI uzraudzības teritorijas

3. Personāls

2011.gada 1.janvārī Darba inspekcijā bija 163 amata vietas (112 – inspektoru amata vietas). 2011.gadā vidējais amata vietu skaits Darba inspekcijā bija 160,5, no tām inspektoru amata vietas 117,5. Faktiskais vidējais nodarbināto skaits – 146, no tiem 127 ierēdņi (109 inspektori) un 19 darbinieki. 2011.gadā Darba inspekcijas personāla mainības koeficients bija 25%.

14.tabula: 2011.gadā Darba inspekcijā strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc dzimuma un vecuma

Vecuma grupa	Sievietes	Vīrieši
līdz 20 gadiem	0	0
20 – 29 gadi	21	12
30 – 39 gadi	30	9
40 – 49 gadi	18	11
50 – 59 gadi	25	9
60 – 69 gadi	6	5
70 gadi un vairāk	0	0

15.tabula: 2011.gadā Darba inspekcijā strādājošo ierēdņu un darbinieku skaita sadalījums pēc izglītības

Izglītības līmenis	Strādājošie
augstākā	153
vidējā	9

2011.gadā Darba inspekcijā 95% no nodarbinātajiem bija akadēmiskā vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība, tajā skaitā 20% - maģistra grāds.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

2011.gadā, turpinot īstenot Darba inspekcijas komunikācijas stratēģiju 2009. - 2013.gadam, tika realizētas vairākas sabiedrības informēšanas aktivitātes, īpašu uzmanību pievēršot darbības prioritāšu popularizēšanai un galveno mērķauditoriju izglītošanai.

2011.gadā Darba inspekcija atjaunoja elektronisko avīzi „Darba Aizsardzības Ziņas”. Tas tika atzinīgi novērtēts darba aizsardzības un citu nozares speciālistu vidū, par ko liecina arī pastāvīgi pieaugošais lasītāju skaits. 2011.gadā tika izdoti 4 „Darba Aizsardzības Ziņu” numuri, kas elektroniski tika nosūtīti vairāk kā 300 lasītājiem.

Būtiski ir izglītot skolēnus un jauniešus par darba tiesiskajām attiecībām un darba aizsardzību, jo viņi tuvākajā nākotnē kļūs par nodarbinātajiem vai darba devējiem. Tādēļ 2011.gadā Darba inspekcija organizēja un koordinēja vairāku informēšanas pasākumu, kuru mērķauditorija bija jaunieši norisi.

2011.gadā vairākas reizes tika organizēta informatīvā diena Alberta koledžas studentiem, kuras ietvaros jaunieši tika iepazīstināti ar Darba inspekcijas galvenajām darbības jomām un aktualitātēm, darba tiesisko attiecību pamatiem, kā arī bija iespēja noskatīties Aģentūras veidotās animācijas filmiņas par darba drošību „Napo”.

Atskaites periodā Darba inspekcijas darbinieki iesaistījās organizācijas „Junior Achievement” organizētajā „Ēnu dienā”, kuras ietvaros Darba inspekcijā viesojās astoņu

dažādu mācību iestāžu audzēkņi. Jaunieši „Ēnu dienā” ieguva plašāku informāciju par Darba inspekcijas darbību kopumā un par savu „ēnu devēju” kompetencē esošiem jautājumiem.

Lai informētu skolēnus par Darba inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem un runātu par ieguvumiem un zaudējumiem, ko Darba inspekcijas darbības nozarē nesusi Latvijas dalība Eiropas Savienībā, Darba inspekcijas darbinieki 2011.gada maijā iesaistījās Valsts kancelejas organizētajā Eiropas dienas akcijā „Uz savu skolu 2011”. Šajā dienā Darba inspekcijas darbinieki uzrunāja vairāk kā 200 pamatskolas un vidusskolas skolēnus. Pēc akcijas vairākas skolas vēlējās sadarbību ar Darba inspekciju turpināt, lai Darba inspekcijas darbinieki regulāri informētu skolēnus par darba tiesību un darba drošības jautājumiem.

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanas ietvaros Darba inspekcija īpašu uzmanību pievērta tiesisku darba attiecību nozīmīguma skaidrošanai plašsaziņas līdzekļos. Lai pievērstu uzmanību un sabiedrībai parādītu daļu neregistrētās nodarbinātības apkarošanas darba praksē, tika rīkoti arī inspektoru reidi kopā ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem uz augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumiem.

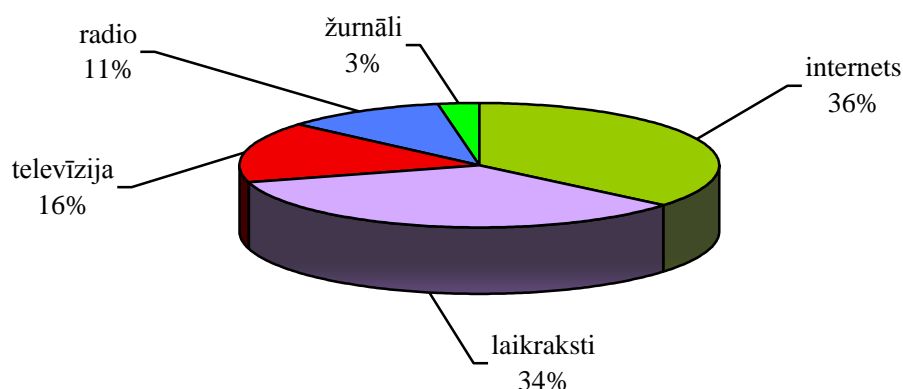
Sadarbībā ar NVA tika izdoti un izplatīti 10000 informatīvie bukleti „Kas jāzina, ja zaudē, meklē vai atrodi darbu” trīs valodās (latviešu, angļu un krievu valodā). Tāpat sadarbībā ar NVA tika izdots informatīvais buklets darba devējiem „Zini un izmanto iespējas, darba devēj!”, kurā tika iekļauta informācija par tiesisku darba attiecību priekšrocībām. Buklets tika izplatīts Darba inspekcijā, Uzņēmumu reģistrā un Nodarbinātības valsts aģentūrā.

2011.gadā Darba inspekcija aktīvi iesaistījās un atbalstīja arī sadarbības partneru – LBAS un LDDK – sabiedrības informēšanas aktivitātes, piemēram, piedalījās arodskolu audzēkņu “Profs 2011” žūrijā, informēšanas kampaņā par darba tiesisko attiecību nozīmīgumu “Zini darba tiesības! Esi drošs!” u.c.

Darba inspekcija nodrošināja arī Eiropas informatīvās kampaņas drošībai un veselībai darbā norisi Latvijā (skat. 1.4.3.nodaļu).

2011.gadā Darba inspekcija par savu darbību regulāri informēja sabiedrību, organizējot žurnālistu intervijas ar Darba inspekcijas amatpersonām un sniedzot atbildes uz sabiedrību interesējošiem jautājumiem, kā arī īstenojot citus informatīvos pasākumus. Sabiedrības informēšanas nolūkos Darba inspekcija 2011.gadā plašsaziņas līdzekļiem nosūtīja 29 preses relīzes un organizēja 2 preses konferences. Pēc Darba inspekcijas apkopotajiem datiem atskaites periodā dažāda veida plašsaziņas līdzekļos 920 reizes bija publicēta vai pārraidīta informācija par Darba inspekciju un tās īstenojamajām aktivitātēm.

Analizējot informācijas kanālu veidus, var secināt, ka visbiežāk informācija par Darba inspekcijas aktualitātēm atspoguļota drukātajā presē – 37% (laikraksti un žurnāli kopā) un interneta medijos – 36% (skat. 32.attēlu).

32.at

tēls: Darba inspekcijas plašsaziņas līdzekļiem sniegtās informācijas sadalījums pa informācijas kanālu veidiem 2011.gadā

Masu informācijas līdzekļos visbiežāk tika atspoguļota informācija par neregistrētās nodarbinātības samazināšanu (28%), nelaimes gadījumiem darbā (20%), Darba inspekcijas darbību kopumā (15%), darba drošību (12%), darba samaksu (8%) u.c.

Darba inspekcijas mājaslapa internetā ir sabiedrības informēšanas veids, kura nozīme arvien pieaug. Darba inspekcija uztur divas mājaslapas, viena no tām ir Darba inspekcijas mājas lapa www.vdi.gov.lv un otra – Aģentūras Kontaktpunkta mājaslapa www.osha.lv, kurā pieejama plašākā informācija par darba aizsardzību Latvijā. Tāpat 2011.gadā Darba inspekcija izveidoja „Darba aizsardzības ziņu” oficiālo Twitter kontu: www.twitter.com/darbaizsardziba.

Darba inspekcija 2011.gadā ir noorganizējusi 27 seminārus. Tas ir par 42% vairāk kā 2010.gadā. Darba inspekcijas amatpersonas kā lektori 2011.gadā piedalījušies 55 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti Darba inspekcijas kompetences sfēru jautājumi. No Darba inspekcijas organizētajiem semināriem 12 bija saistībā ar darba tiesisko attiecību jautājumiem, 15 – par darba aizsardzības jautājumiem.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Lai Darba inspekcijas veiktā uzņēmumu uzraudzība būtu vēl efektīvāka un tiktu meklēti un atrasti patiesi veiksmīgi risinājumi jau nozares līmenī identificētām problēmām darba tiesību un darba aizsardzības jomā, 2011.gadā Darba inspekcija noslēgto līgumu ietvaros turpināja sadarbību ar nozaru asociācijām. Latvijas Drošības biznesa asociācija un Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociācija sniedza informāciju par nozares riska uzņēmumiem, kas iespējams izmanto neregistrēto nodarbinātību kā negodīgas konkurences līdzekli.

2011.gadā Darba inspekcija turpināja savstarpēju informācijas apmaiņu un sadarbību ar LBAS, kā arī piedalījās dažādās LBAS rīkotā aktivitātēs - konkursā jauniešiem „SMART”, profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu konkursā „PROFS”, dažādās LBAS organizētās diskusijās, semināros, konferencēs u.c.

Risinot jau samilzušas problēmas, sociālā dialoga ietvaros Darba inspekcija 2011.gadā turpināja sadarboties ar dažādām arodbiedrībām – Apvienoto daudznozaru arodbiedrību, Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrību, Latvijas Sabiedrisko pakalpojumu un Transporta darbinieku arodbiedrību LAKRS, Pašvaldības policijas arodbiedrību, Rīgas reģiona pašvaldību darbinieku arodbiedrību u.c.

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību, savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kurā ietilpst darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomās kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī Rīgas Stradiņa universitātes Darba vides un veselības institūta. 2011.gadā notika 5 Informācijas padomes sanāksmes. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri – LBAS un LDDK – Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenotajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprīte starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām – nodarbinātajiem un darba devējiem.

Savukārt, Darba inspekcija piedalās LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „*De minimis* atbalsta piešķiršana” īstenošanā (skat. 2.4.nodaļu).

5. Plāni 2012.gadam

Darba inspekcijas nākotnes plāni ir saistīti ar darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas uzraudzību. 2012.gadā Darba inspekcija turpinās uzņēmumu uzraudzības procesa un inspicēšanas metožu pilnveidošanu, pamatdarbības rezultātu izpildes rādītāju kvantitatīvu izpildi un darbības kvalitātes uzlabošanu, lai panāktu neregistrētās nodarbinātības samazināšanos un darba aizsardzības sistēmas darbības harmonisku attīstību Latvijā, kā arī letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšanos, atbilstoši Darba aizsardzības pamatnostādņēm.

Darba inspekcijas darbības prioritātes 2012. gadā:

- dalība MK apstiprinātā „Pasākumu plāna neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. – 2013.gadam” realizācijā;
- tematisko pārbaužu organizēšana darba aizsardzībā:
  - ✓ kokapstrādes un mežizstrādes nozarē;
  - ✓ būvniecības nozarē;
  - ✓ lauksaimniecības nozarē;
  - ✓ pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei;
  - ✓ informatīvi izglītojošas pārbaudes Darba aizsardzības dienā;
  - ✓ Eiropas Savienības Vecāko darba inspektoru komitejas informatīvā un inspicēšanas kampaņa par psihosociālajiem riska faktoriem veselības un sociālās aprūpes nozarē.

2012.gadā Darba inspekcija turpinās īstenot ERAF projektu „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”.

2012.gadā Darba inspekcija īsteno budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultātos rādītājus:

- kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 10 000, t.sk. apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 3 000 (no tiem vismaz 25% apsekojumu ir rezultatīvi⁷);
- atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuros konstatēts paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 5%;
- elektronisko un pa telefonu saņemto ziņojumu saistībā ar neregistrēto nodarbinātību skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2009.gadā par 15%;
- 6 tematiskās pārbaudes (apsekoto uzņēmumu skaits – 900);
- 1 Eiropas Savienības ikgadējā sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem (150 izglītotās personas);
- 15 sabiedrības izglītošanas semināri par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (550 izglītotās personas);
- 200 publicitātes pasākumi saistībā ar neregistrēto nodarbinātību (preses relīzes, preses brīfingi, publikācijas drukātajos un elektroniskajos medijos, intervijas televīzijā un radio u.c.);
- personu, kuras ir apmierinātas ar konsultācijām, ko sniegusi Darba inspekcija, skaita īpatsvars kopējā respondentu skaitā – 75%.

⁷ Ar rezultatīvu apsekojumu saprotams apsekojums, kura rezultātā atklātas nelegāli nodarbinātas personas vai personas, par kuru nodarbināšanu vēl nav paziņots VID (tikko noslēgts darba līgums).

**Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem
2011. gadā**

1.	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem							
	Rajons	Kopā		Tajā skaitā				
		2010	2011	Smagi		Letāli		
			2010	2011	2010	2011	2010	2011
	Kurzemes RVDI	177	197	25	37	3	7	
	Liepāja	72	83	8	13	1	4	
	Ventspils	35	35	4	5	0	1	
	Kuldīgas rajons	15	13	4	3	1	0	
	Liepājas rajons	14	23	1	3	1	1	
	Saldus rajons	13	16	4	4	0	0	
	Talsu rajons	15	21	2	6	0	1	
	Ventspils rajons	13	6	2	3	0	0	
	Latgales RVDI	139	149	17	27	5	4	
	Daugavpils	43	39	3	5	1	0	
	Rēzekne	19	14	3	5	1	0	
	Balvu rajons	1	11	0	3	0	0	
	Daugavpils rajons	4	11	0	2	0	0	
	Jēkabpils rajons	30	38	3	7	1	3	
	Krāslavas rajons	6	1	1	1	0	0	
	Ludzas rajons	7	8	4	2	0	0	
	Preiļu rajons	16	9	2	0	2	1	
	Rēzeknes rajons	13	18	1	2	0	0	
	Rīgas RVDI	627	672	79	75	4	11	
	Rīgas rajons	138	163	16	22	2	2	
	Jūrmala	24	18	4	2	0	2	
	Rīga	465	491	59	51	2	7	
	Zemgales RVDI	155	163	27	18	8	8	
	Aizkraukles rajons	21	21	3	1	1	0	
	Bauskas rajons	22	22	3	4	0	1	
	Dobeles rajons	19	25	6	4	2	0	
	Jelgava	30	33	5	3	0	1	
	Jelgavas rajons	19	17	2	2	0	2	
	Ogres rajons	27	28	6	3	4	4	
	Tukuma rajons	17	17	2	1	1	0	
	Vidzemes RVDI	134	185	24	33	5	3	
	Alūksnes rajons	5	10	2	3	0	0	
	Cēsu rajons	30	43	4	9	1	0	
	Gulbenes rajons	10	15	1	3	1	0	
	Limbažu rajons	17	14	4	2	0	1	
	Madonas rajons	18	39	4	6	0	1	
	Valkas rajons	21	19	3	6	2	1	
	Valmieras rajons	33	45	6	4	1	0	
	kopā	1232	1366	172	190	25	33	

2.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
				2010	2011	2010	2011
	Nozares						
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	61	59	12	12	9	4
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	38	31	9	6	3	1
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	21	26	3	5	6	3
03	ZIVSAIMNIECĪBA	2	2	0	1	0	0
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	7	8	1	2	0	1
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	7	5	1	1	0	0
09	AR IEGUVES RŪPNIECĪBU SAISTĪTĀS PALĪGDARBĪBAS	0	3	0	1	0	1
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	299	375	49	62	4	7
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	39	40	5	5	0	0
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	8	2	1	0	0	0
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	7	5	2	2	0	0
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	2	1	0	0	0	0
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	121	154	17	21	1	4
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	4	6	1	1	0	0
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	5	4	1	0	0	0
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	6	7	1	0	1	0
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	2	6	1	0	0	0
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	3	8	1	0	0	0
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	19	33	4	5	0	0
24	METĀLU RAŽOŠANA	11	13	3	3	1	2
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	42	45	7	12	0	0
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	4	8	0	1	0	0
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	1	4	0	1	0	0
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	5	8	0	3	0	0
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	14	15	4	3	0	1
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	2	8	1	3	0	0
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	4	8	0	2	1	0
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	33	29	5	3	1	2
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	33	29	5	3	1	2
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	13	20	3	5	0	2
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	3	7	1	2	0	2
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	0	1	0	1	0	0
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	9	12	2	2	0	0
39	SANITĀRIJA UN CITI ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PAKALPOJUMI	1	0	0	0	0	0
F	BŪVNICĪBA	102	134	27	29	5	9

41	ĒKU BŪVNICĪBA	44	60	13	14	1	3
42	INŽENIERBŪVNICĪBA	26	36	9	5	1	5
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	32	38	5	10	3	1
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	116	142	9	16	1	1
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	12	7	2	1	1	0
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	17	31	2	4	0	1
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	87	104	5	11	0	0
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	214	193	31	25	3	3
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	102	92	19	16	3	2
50	ŪDENS TRANSPORTS	13	3	1	0	0	0
51	GAISA TRANSPORTS	25	15	2	0	0	0
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	33	43	5	7	0	0
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	41	40	4	2	0	1
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	25	34	1	0	0	0
55	IZMITINĀŠANA	6	4	0	0	0	0
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	19	30	1	0	0	0
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	5	11	0	1	0	0
58	IZDEVĒJDARBĪBA	3	2	0	0	0	0
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	1	6	0	1	0	0
62	DATORPROGRAMMĒŠANA, KONSULTĒŠANA UN SAISTĪTAIS DARBS	0	1	0	0	0	0
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	1	2	0	0	0	0
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	4	7	1	1	0	0
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRĀŠANU	4	4	1	1	0	0
65	APDROŠINĀŠANA, PĀRAPDROŠINĀŠANA UN PENSIJU UZKRĀŠANA, IZŅEMOT OBLIGĀTO SOCIĀLO APDROŠINĀŠANU	0	1	0	0	0	0
66	FINANŠU PAKALPOJUMU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBAS PAPILDINOŠA DARBĪBA	0	2	0	0	0	0
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	19	17	3	1	0	0
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	19	17	3	1	0	0
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	2	4	0	0	0	0
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	0	1	0	0	0	0
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	2	3	0	0	0	0
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	39	36	2	3	0	0
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPĻUATĀCIJAS LĪZINGS	8	1	1	1	0	0
78	DARBASPĒKA MEKLĒŠANA UN NODROŠINĀŠANA AR PERSONĀLU	2	1	1	0	0	0
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	26	30	0	1	0	0
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	2	4	0	1	0	0
82	BIROJU ADMINISTRATĪVĀS DARBĪBAS UN CITAS UZŅĒMUMU PALĪGDARBĪBAS	1	0	0	0	0	0

O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	118	110	13	10	0	2
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	118	110	13	10	0	2
P	IZGLĪTĪBA	46	52	6	5	1	0
85	IZGLĪTĪBA	46	52	6	5	1	0
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	91	101	6	7	0	0
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	74	93	5	6	0	0
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	16	8	1	1	0	0
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	1	0	0	0	0	0
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	13	11	1	4	0	0
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	8	6	0	3	0	0
92	AZARTSPĒLES UN DERĪBAS	3	2	0	1	0	0
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	2	3	1	0	0	0
S	CITI PAKALPOJUMI	25	23	2	4	1	2
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	4	1	0	0	0	0
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	21	22	2	4	1	2
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām						
	Uzņēmuma grupas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
	līdz 5 strādājošiem	36	54	12	18	9	2
	no 6 līdz 49 strādājošiem	283	287	69	68	12	12
	no 50 līdz 249 strādājošiem	415	448	51	53	2	13
	no 250 līdz 499 strādājošiem	119	153	11	13	1	2
	500 strādājošie un vairāk	379	424	29	38	1	4
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

4.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām						
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
01	VADĪTĀJI	15	39	2	7	1	0
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	2	6	1	2	0	0
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	4	13	0	1	0	0
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	5	17	1	4	1	0
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	4	3	0	0	0	0
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	48	96	3	13	0	0
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	4	16	1	3	0	0
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	19	23	0	4	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	12	28	1	3	0	0
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	8	18	0	3	0	0
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	1	3	1	0	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	4	8	0	0	0	0
03	SPECIĀLISTI	56	138	5	17	1	1
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	15	37	1	8	0	1
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	16	40	2	2	0	0

3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	21	49	2	6	1	0
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	4	9	0	1	0	0
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	0	3	0	0	0	0
04	KALPOTĀJI	34	74	2	5	0	1
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	2	0	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	3	13	0	1	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	12	19	1	2	0	0
4.4	Citi kalpotāji	17	42	1	2	0	1
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	104	172	2	10	0	1
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	34	60	1	1	0	0
5.2	Tirdzniecības darbinieki	29	52	0	4	0	0
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	9	13	0	3	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	32	47	1	2	0	1
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības, MEŽSAIMniecības UN ZIVSAIMniecības DARBINIEKI	7	24	0	4	1	3
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	2	8	0	0	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	5	16	0	4	1	3
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	207	299	38	52	6	12
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	53	70	18	17	0	3
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	74	114	12	20	4	5
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	3	6	0	0	0	0
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	18	30	2	6	2	3
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	59	79	6	9	0	1
08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	127	235	28	37	5	8
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	49	92	13	9	1	3
8.2	Montieri	6	7	1	2	0	1
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	72	136	14	26	4	4
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	164	289	27	45	3	7
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	15	29	1	4	0	1
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	12	25	4	3	1	1
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	100	182	20	35	1	5
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	1	7	0	0	0	0
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	36	46	2	3	1	0
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	15	0	3	0	0	0
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	3	0	1	0	0	0
1.3	Vispārēji vadītāji	2	0	0	0	0	0
1.2	Kolektīvie vadītāji	10	0	2	0	0	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	36	0	3	0	0	0
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	4	0	0	0	0	0
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	11	0	1	0	0	0
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	8	0	2	0	0	0

2.4	Citi vecākie speciālisti	13	0	0	0	0	0
3	SPECIĀLISTI	42	0	6	0	0	0
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	7	0	2	0	0	0
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	15	0	3	0	0	0
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	2	0	0	0	0	0
3.4	Citi speciālisti	18	0	1	0	0	0
4	KALPOTĀJI	41	0	6	0	0	0
4.1	Iestāžu kalpotāji	36	0	6	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	5	0	0	0	0	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	63	0	5	0	0	0
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	46	0	4	0	0	0
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	17	0	1	0	0	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības UN Zivsaimniecības DARBINIEKI	16	0	5	0	3	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	16	0	5	0	3	0
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	81	0	11	0	1	0
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	17	0	3	0	1	0
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	41	0	5	0	0	0
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	3	0	0	0	0	0
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	20	0	3	0	0	0
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	96	0	16	0	4	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	64	0	12	0	4	0
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	18	0	4	0	0	0
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	14	0	0	0	0	0
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	80	0	10	0	0	0
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	31	0	3	0	0	0
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	3	0	1	0	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	46	0	6	0	0	0
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

5.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	Ievadinstrukūtāža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
	veikta	1125	1297	143	163	14	27
	nav veikta	107	69	29	27	11	6
	kopā	1232	1366	172	190	25	33
	Instrukūtāža darba vietā	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
	veikta	1149	1329	149	172	14	29
	nav veikta	42	23	10	14	9	1
nav nepieciešama	41	14	13	4	2	3	
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

6.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
				2010	2011	2010	2011
	līdz 1 gadam	429	515	71	92	16	9
	no 1 līdz 3 gadiem	347	381	43	41	4	13
	no 4 līdz 10 gadiem	291	296	39	30	3	8
	no 11 līdz 15 gadiem	80	69	9	8	1	2
	no 16 līdz 20 gadiem	43	52	3	10	1	0
	virš 20 gadiem	42	53	7	9	0	1
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

7.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
				2010	2011	2010	2011
	Sievietes	435	447	43	45	2	4
	Vīrieši	797	919	129	145	23	29
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

8.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma						
	Vecums	Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
				2010	2011	2010	2011
	līdz 18 gadiem	2	2	0	0	1	0
	no 18 līdz 24 gadiem	167	194	20	13	2	2
	no 25 līdz 34 gadiem	266	290	27	35	4	5
	no 35 līdz 44 gadiem	239	262	33	39	3	7
	no 45 līdz 54 gadiem	306	354	37	59	8	10
	no 55 līdz 64 gadiem	213	229	49	38	6	8
	virš 65 gadiem	39	35	6	6	1	1
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

9.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem						
	Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
				2010	2011	2010	2011
	janvāris	86	152	10	27	0	4
	februāris	109	122	17	15	4	2
	marts	104	129	18	15	1	7
	aprīlis	85	98	12	18	2	3
	maijs	95	102	8	12	1	5
	jūnijs	92	92	10	16	5	2
	jūlijs	104	84	14	7	1	0
	augusts	102	128	15	16	2	2
	septembris	89	125	17	18	2	5
	oktobris	118	119	18	13	3	2
	novembris	108	121	14	17	0	0
	decembris	140	94	19	16	4	1
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

10.	Nelaiemes gadījumu cēloņi	Nelaiemes gadījumu cēloņi					
		Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	101	126	32	42	4	7
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	27	37	14	19	2	3
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	24	27	5	4	2	2
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	5	5	1	1	0	1
	Šauras vai nepiemērotas telpas	5	6	1	1	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	18	18	0	7	0	0
	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	12	14	7	4	0	1
	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	10	19	4	6	0	0
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	981	1036	139	138	16	26
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	458	546	73	80	9	15
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	17	31	6	5	1	4
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	46	35	9	10	4	2
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	4	2	2	1	0	0
	Nepietiekoša uzmanība	418	389	43	33	0	0
	Darbs alkohola reibumā	15	11	6	4	1	3
	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	23	22	0	5	1	2
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	162	176	64	75	17	21
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	47	48	22	20	7	8
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	69	76	25	33	6	9
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	19	15	3	5	2	1
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	3	3	1	2	1	0
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	16	15	7	8	1	0
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	3	7	1	3	0	1
	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	5	11	5	3	0	2
	Trūkumi darba laika sadalījumā	0	1	0	1	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	76	89	11	10	3	1
	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	76	89	11	10	3	1
5	Vardarbība (uzbrukumi)	106	88	0	3	1	1
	Vardarbība (uzbrukumi)	106	88	0	3	1	1
6	Pārējie	28	117	3	12	2	3
	Pārējie	28	117	3	12	2	3
	kopā	1454	1632	249	280	43	59

11.	Traumēšanas faktori	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem					
		Kopā		Tajā skaitā			
		2010	2011	Smagi		Letāli	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
00	Nav informācijas	1	2	1	1	0	0
10	Saskarsme ar elektrosprigumu, ar temperatūru, ar bīstamām vielām	45	58	3	2	5	7
11	Netiešs kontakts ar metināšanas elektrisko loku, ar elektrisko dzirksteli, ar zibeni (pasīvs)	2	2	0	0	0	0
12	Tiešais kontakts ar elektrību, elektriskā lādiņa saņemšana ķermenī (elektrotrieciens)	7	7	1	0	3	2
13	Saskarsme ar atklātu uguni, karstu vai degošu priekšmetu vai vidi	25	27	2	1	2	4
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās caur degunu, muti	1	10	0	0	0	1
16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās caur ādu vai acīm	10	8	0	0	0	0

17	Saskarsme ar indīgām vielām caur gremošanas sistēmu, norijot tās	0	2	0	1	0	0
19	Citi 10.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	2	0	0	0	0
20	Iegrimšana šķidrā vielā, ieegrūšana, nosmakšana – sīkāk nav norādīts	5	9	3	2	1	5
21	Iegrimšana, slīkšana šķidrūmā	0	2	0	0	0	2
22	Iegrimšana, ieegrūšana, apbēršana zem cietām vielām	4	5	3	1	0	2
23	Nosmakšana ar gāzi vai ar elementārdaļiņām gaisā	0	2	0	1	0	1
29	Citi 20.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	1	0	0	0	1	0
30	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar/prestacionāru objektu (cilvēks kustībā) – sīkāk nav norādīts	461	480	90	90	4	7
31	Vertikāla kustība – sadursme/trieciens ar vai pret stacionāru objektu (kritiena (no augstuma) rezultātā)	405	405	85	84	3	6
32	Sadursme, trieciens ar vai pret stacionāru objektu horizontālas kustības rezultātā	56	74	5	6	1	1
39	Citi 30.grupas Kontakts - Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	1	0	0	0	0
40	Sadursme vai sitiens ar kustībā esošu priekšmetu – sīkāk nav norādīts	271	325	36	54	12	8
41	Sitiens – lidojoša priekšmeta iedarbība	42	44	12	13	1	0
42	Sitiens – krītoša priekšmeta iedarbība	128	135	14	26	8	7
43	Sitiens – piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	13	11	0	1	0	0
44	Sitiens – ripojoša priekšmeta iedarbība, ieskaitot transportlīdzekļus	29	55	4	1	0	0
45	Saduršanās ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem – saduršanās ar personu (cietušais kustībā)	58	80	6	13	3	1
49	Citi 40.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	1	0	0	0	0	0
50	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu Materiālo aģentu – sīkāk nav norādīts	117	155	0	3	0	0
51	Saskarsme ar asu Materiālo aģentu (naži, asmeņi, utt.)	83	107	0	2	0	0
52	Saskarsme ar smailu Materiālu aģentu (naglas, asi instrumenti, utt.)	15	11	0	0	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju, cietu Materiālu aģentu	19	37	0	1	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana, sasmalcināšana (saberžot), utt. – sīkāk nav norādīts	162	169	37	31	2	4
61	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – iekšienē	14	17	4	1	0	1
62	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – zem	10	25	3	7	0	2
63	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – starp	92	84	17	14	2	1
64	Ķermeņu daļas, rokas vai pirksta noraušana vai atgriešana (amputācija)	46	43	13	9	0	0
70	Fiziska vai garīga spriedze, stress – sīkāk nav norādīts	62	71	0	2	0	1
71	Fiziska spriedze – skeleta-muskuļu sistēmā	61	67	0	2	0	1
72	Fiziska spriedze – radiācijas, trokšņu, gaismas vai augstspiediena iedarbības rezultātā	0	2	0	0	0	0
73	Garīga spriedze, stress vai šoks	1	2	0	0	0	0
80	Kodums, dzēliens, spēriens, situms, utt. (cilvēka vai dzīvnieka)	106	90	1	3	1	1
81	Dzīvnieku kodiens	21	15	0	0	0	0
82	Insektu vai zivju kodiens, dzēliens	0	1	0	0	0	0

83	Trieciens, sitiens, grūdiens, spēriens, sitiens, žņaugšana (gan cilvēku, gan dzīvnieku)	85	74	1	3	1	1
99	Pārējie Kontakti – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš šajā klasifikācijā	2	7	1	2	0	0
	kopā	1232	1366	172	190	25	33

12.	Nelaimes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām		
	Ievainota ķermeņu daļa	2010	2011
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	4	9
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	155	164
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	3	11
12	Sejas daļa	47	50
13	Acs (acis)	30	28
14	Auss (ausis)	1	6
15	Zobi	0	1
18	Galva, cietušas daudzas daļas	19	20
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	9	10
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	11	10
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	2	3
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	2	1
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	22	19
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	23	33
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	5	7
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	8	10
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	43	46
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	8	4
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	17	19
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	1	2
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	25	21
51	Plecs un plecu locītavas	36	37
52	Roka, ieskaitot elkoni	70	80
53	Plauksta	71	108
54	Rokas pirksts (pirksti)	199	208
55	Delnas locītava	24	22
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	3	6
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	8	7
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	54	46
61	Gūža un gūžas locītava	15	19
62	Kāja, ieskaitot celi	101	110
63	Potīte	57	66
64	Pēda	100	101
65	Kājas pirksts (pirksti)	25	28
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	4	5
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	7	15
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	5	7
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	5	8
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	12	15
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	1	4
	kopā	1232	1366

13.	Nelaimes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Ievainojuma raksturs	2010	2011
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	3	3
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	124	126
011	Virspusēji ievainojumi	203	214
012	Atvērtas brūces	151	164
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	14	27

020	Kaulu lūzumi	126	135
021	Slēgti lūzumi	205	211
022	Atklāti lūzumi	60	75
029	Citi kaulu lūzumu veidi	4	7
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	51	51
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	4	5
032	Sastiepumi un izstiepumi	89	84
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	15	11
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	50	64
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	43	40
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	10	22
052	Iekšējie ievainojumi	12	6
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	6	15
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	8	10
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	16	17
062	Ķīmiskie apdegumi	11	14
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	2	3
070	Saindēšanās un infekcijas	1	4
071	Akūtas saindēšanās	1	4
072	Akūtas infekcijas	0	1
080	Slikšana un asfiksija (nosmakšana)	1	2
081	Asfiksija (nosmakšana)	2	3
090	Skaņas un vibrācijas sekas	0	1
091	Akūts dzirdes zudums	0	2
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	0	1
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	1	2
110	Šoks	2	1
120	Daudzi ievainojumi	9	14
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	8	27
	kopā	1232	1366

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa darba nespējas darba dienām		
		2010	2011
	Zaudēto dienu skaits	11470	9091

15.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaiemes gadījumu		
		2010	2011
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, LVL	128906	113974
		2010	2011
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, LVL	120897	76577,8
		2010	2011
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, LVL	0	52

16.	Ierosinātie kriminālprocesi		
		2010	2011
	Kriminālprocesu skaits	26	39

**Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību
izveidošanās cēloņiem 2011.gadā**

1.	Reģionu rajonos pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits	2010	2011
	Kurzemes RVDI	101	79
	Liepāja	21	14
	Ventspils	19	26
	Kuldīgas rajons	10	7
	Liepājas rajons	10	6
	Saldus rajons	15	6
	Talsu rajons	25	18
	Ventspils rajons	1	2
	Latgales RVDI	92	64
	Daugavpils	15	19
	Rēzekne	33	15
	Balvu rajons	6	4
	Daugavpils rajons	0	1
	Jēkabpils rajons	12	5
	Krāslavas rajons	3	4
	Ludzas rajons	6	3
	Preiļu rajons	13	4
	Rēzeknes rajons	4	9
	Rīgas RVDI	678	495
	Rīgas rajons	76	58
	Jūrmala	12	9
	Rīga	590	428
	Zemgales RVDI	97	67
	Aizkraukles rajons	6	4
	Bauskas rajons	9	7
	Dobeles rajons	33	17
	Jelgava	20	13
	Jelgavas rajons	5	4
	Ogres rajons	15	11
	Tukuma rajons	9	11
	Vidzemes RVDI	182	117
	Alūksnes rajons	3	5
	Cēsu rajons	34	23
	Gulbenes rajons	5	2
	Limbažu rajons	47	30
	Madonas rajons	17	16
	Valkas rajons	14	7
	Valmieras rajons	62	34
	kopā	1150	822

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2010	2011
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	10	3
	no 35 līdz 44 gadiem	116	68
	no 45 līdz 54 gadiem	483	363
	no 55 līdz 64 gadiem	489	362
	virs 65 gadiem	52	26
	kopā	1150	822

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2010	2011
	Sievietes	658	496
	Vīrieši	492	326
		kopā	1150

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2010	2011
	01 VADĪTĀJI	1	14
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	0	1
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	0	8
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	0	5
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	1	0
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	12	65
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	0	5
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	9	33
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	2	16
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	1	4
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	0	7
03	SPECIĀLISTI	7	79
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	1	16
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	3	42
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	3	14
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	0	6
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	0	1
04	KALPOTĀJI	5	25
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	0	1
4.2	Klientu apkalpotāji	1	7
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	0	13
4.4	Citi kalpotāji	4	4
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZNICĪBAS DARBINIEKI	18	96
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	8	58
5.2	Tirdzniecības darbinieki	5	24
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	5	13
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	0	1
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	6	7
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	6	5
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	0	2
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	37	166
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	4	28
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	14	44
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	2	10
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	1	6
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	16	78

08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	58	255
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	16	43
8.2	Montieri	2	5
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	40	207
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	25	112
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	5	38
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	2	13
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	12	37
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	2	7
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	4	17
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	24	0
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	4	0
1.3	Vispārēji vadītāji	3	0
1.2	Kolektīvie vadītāji	17	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	80	0
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	5	0
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	38	0
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	18	0
2.4	Citi vecākie speciālisti	19	0
3	SPECIĀLISTI	120	0
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	7	0
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	87	0
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	4	0
3.4	Citi speciālisti	22	0
4	KALPOTĀJI	18	1
4.1	Iestāžu kalpotāji	16	1
4.2	Klientu apkalpotāji	2	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	91	1
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	75	1
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	16	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	28	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	28	0
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	229	1
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	39	1
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	106	0
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespaidēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	6	0
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	78	0
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	311	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	212	0
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	34	0
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	65	0
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	80	0
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	37	0
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	6	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	37	0
	kopā	1150	822

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2010	2011
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	60	40
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	51	34
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	9	3

03	ZIVSAIMNIECĪBA	0	3
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	3	7
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	3	7
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	367	196
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	74	52
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	12	9
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	28	1
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	29	11
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	45	31
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	3	16
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	67	30
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	5	1
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	5	3
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	5	3
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	1	1
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	0	2
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	16	8
24	METĀLU RAŽOŠANA	6	3
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	15	4
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	23	11
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	11	1
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	5	3
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	10	3
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	3	1
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	4	2
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	15	13
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	15	13
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	11	9
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	5	3
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	6	6
F	BŪVNICĪBA	87	62
41	ĒKU BŪVNICĪBA	40	17
42	INŽENIERBŪVNICĪBA	20	32
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	27	13
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKĻU REMONTS	63	63
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKĻU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	4	3
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	9	8
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	50	52
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	181	180
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	138	138
50	ŪDENS TRANSPORTS	10	6
51	GAISA TRANSPORTS	0	2
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	26	24
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	7	10
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	32	25
55	IZMITINĀŠANA	3	3
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	26	22

J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	4	3
60	RADIO UN TELEVĪZIJAS PROGRAMMU IZSTRĀDE UN APRAIDE	2	0
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	2	2
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	0	1
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	2	2
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRĀŠANU	2	2
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	16	20
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	16	20
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	3	3
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	0	1
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	3	2
N	ADMINISTRĀTĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	3	0
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPLUATĀCIJAS LĪZINGS	2	0
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	1	0
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	55	31
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	55	31
P	IZGLĪTĪBA	49	36
85	IZGLĪTĪBA	49	36
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	182	116
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	166	97
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	15	18
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	1	1
R	MĀKSĻA, IZKĻAIDE UN ATPŪTA	6	5
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKĻAIDES DARBĪBAS	6	4
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKĻAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	0	1
S	CITI PAKALPOJUMI	10	11
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	10	11
T	MĀJSAIMNIECĪBU KĀ DARBA DEVĒJU DARBĪBA; PAŠPATĒRĪŅU PREČU RAŽOŠANA UN PAKALPOJUMU SNIEGŠANA INDIVIDUĀLAJĀS MĀJSAIMNIECĪBĀS	1	0
97	MĀJSAIMNIECĪBU KĀ DARBA DEVĒJU DARBĪBA AR ALGOTĀ DARBĀ NODARBINĀTĀM PERONĀM	1	0
	kopā	1150	822

6.	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2010	2011
A00-B99	Infekcijas un parazitārās slimības	10	5
C00-D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	4	7
F00-F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	4	2
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	390	346
H00-H59	Acs un tās palīgorgānu slimības	0	1
H60-H95	Ausu un aizauss paugura slimības	51	24
I00-I99	Asinsrites slimības	5	3
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	112	55
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	6	3
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	274	147
R00-R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	1	4
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	293	225
	kopā	1150	822

7.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācijas	2010	2011
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	7	5
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	4	3

3	Slimības, ko izraisījusi substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	52	40
4	Infekciozas un parazītiskas slimības	10	5
5	Slimības, ko izraisījuši sekojoši fizikāli aģenti	752	608
2.1	Sekojošu aģentu izraisītas slimības	0	0
2.2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļautas citās sadaļās	0	1
2.3	Ieelpojamo substanču izraisītas slimības, kas nav iekļautas citās sadaļās	42	12
2.4	Infekciozas un parazītiskas slimības, kas nav minētas citās sadaļās	0	0
2.5	Fizikālu aģentu izraisītas slimības	283	148
	kopā	1150	822

8.	Arodslimību izraisītājfaktori pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem	2010	2011
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (Ķīmiskie savienojumi)	14	7
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (FIZIKĀLIE AĢENTI)	341	247
3000000000	BIOLOĢISKIE FAKTORI (BIOLOĢISKIE AĢENTI)	22	12
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	690	506
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	3	2
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	80	48
9999999999	Citi cēloniskie faktori	0	0
	kopā	1150	822

9.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2010	2011
	līdz 5 strādājošiem	30	19
	no 6 līdz 49 strādājošiem	135	116
	no 50 līdz 249 strādājošiem	263	164
	no 250 līdz 499 strādājošiem	112	88
	500 strādājošie un vairāk	235	147
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums.		
	kopā	775	534

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2010	2011
	līdz 5 gadiem	4	6
	no 6 līdz 10 gadiem	16	20
	no 11 līdz 15 gadiem	28	40
	no 16 līdz 20 gadiem	75	82
	no 21 līdz 30 gadiem	342	319
	no 31 līdz 35 gadiem	285	198
	no 36 līdz 40 gadiem	274	117
	ilgāk par 40 gadiem	125	40
	Arodslimība apstiprināta balstoties uz Nelaiemes gadījuma darbā akta pamata	1	0
	kopā	1150	822

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža	2010	2011
	līdz 5 gadiem	3	0
	no 6 līdz 10 gadiem	7	1
	no 11 līdz 15 gadiem	9	7
	no 16 līdz 20 gadiem	30	13
	no 21 līdz 30 gadiem	194	150
	no 31 līdz 35 gadiem	207	135
	no 36 līdz 40 gadiem	217	155
	ilgāk par 40 gadiem	108	73
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums.		
	kopā	755	534

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2010	2011
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	740	498
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	6	8
	Nestrādā	29	28
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums.		
	kopā	775	534

13.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2010	2011
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	334/441	235/299
	Instruktaža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	766/9	527/7
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	587/188	410/124
	Izsniegti IAL/nav izsniegti/IAL izsniegti, bet nav lietoti	690/78/7	474/57/3
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums.		